

**T.C.
GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI
KOPERATİFÇİLİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

**TARIM SATIŞ KOOPERATİFİ
ÖRNEK ANASÖZLEŞMESİ**

KONU	MADDE	KONU	MADDE
BİRİNCİ BÖLÜM		Bütün Ortakların Hazır Bulunması	30
KURULUŞ, AMAÇ VE		Bakanlığa Müracaat ve	
ÇALIŞMA KONULARI		Gönderilecek Belgeler	31
Kuruluş	1	Toplantının Açılması, Toplantı ve	
Tüzel Kişiliğin Kazanılması	2	Karar Nisabı	32
Tanımlar	3	Genel Kurulda Seçim ve Tasnif	
Anasözleşmenin Hazırlanması ve		usulü	33
Değiştirilmesi	4	Görev ve Yetkileri	34
Unvan VE İşletme Adı	5	Bilançonun Tasdiki ve İbra	35
Merkez, Çalışma Bölgesi ve		İbranın Etkisi	36
Çalışma Konusu Ürünler	6	Birliğin Uğradığı Zararın Tazmini	37
Süre	7	Kararların Tesiri	38
Kooperatifin Birliğe Girişi	8	Kararların Bozulması	39
Amaç ve Çalışma Konuları	9	Genel Kurul Tutanağı	40
		Genel Kurul Kararlarının Tescil Ve	41
		İlanı	
		Bakanlığa ve Birliğe Gönderilecek	
		Belgeler	42
İKİNCİ BÖLÜM		YÖNETİM KURULU	
SERMAYE VE PAYLAR		Yönetim Kurulu Üyelerinin Seçimi	
Sermaye	10	ve Görev Süresi	43
Payların Ödenmesi	11	Seçilme Şartları ve Bağdaşmayan	
Ortaklık Paylarının Devir ve Haciz		Görevler	44
Edilemeyeceği	12	Görev ve Yetkileri	45
		Görev Bölümü ve Toplantılar	46
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM		Toplantı Gündemi	47
ORTAKLIK İŞLEMLERİ		Müzakereye Katılma Yasağı	48
Ortak Sayısı	13	Üyeliğin Boşalması	49
Ortaklık Şartları	14	Sorumluluk ve Yasak Muameleler	50
Ortağa Kabul	15	Cezai Sorumluluk	51
Ortaklıktan Çıkma	16	Yönetim Kurulu Üyelerinin	
Ortaklıktan Çıkarma	17	Ücretleri	52
Ortaklığı Sona Erenlerle hesaplaşma	18	Müdürlük ve Diğer Personel	53
Ortaklığa Tekrar Girme	19	Kooperatifin Temsil ve İlzamı	54
Ortakların Şahsi Sorumlulukları	20	Kooperatifin Denetimi	55
Ek Ödeme Yükümlülüğü	21	Sır Saklama Mecburiyeti	56
		BEŞİNCİ BÖLÜM	
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM		ÜRÜNLER İLE İLGİLİ	
KOOPERATİFİN ORGANLARI,		İŞLEMLER	
YÖNETİMİ VE DENETİMİ		Ürün Alımları ve Alımlarda	
Kooperatifin Organları	22	Uyulacak Esaslar	57
GENEL KURUL		Ürün Alım Yöntemi ve	58
Genel Kurulun Oluşumu ve Ortağın		Hesaplaşma	
Oy Hakkı	23	Ürün Alımlarında Yönetim Kurulu	
Ortaklar Cetveli	24	ve Kooperatif Personelinin	
Toplantı Şekli Ve Zamanı	25	Sorumluluğu	59
Toplantı Yeri	26		
Çağrıyla Yetkili Olanlar	27		
Çağrının Şekli	28		
Gündem	29		

KONU	MADDE	KONU	MADDE
ALTINCI BÖLÜM		Tasfiye Kurulunun Görevleri Ve	
MAL VE HİZMET ALIM-		Tasfiyenin Yürütülmesi	80
SATIMI, İMALAT-İNŞAAT,		Diğer Tasfiye İşleri	81
YATIRIM VE KREDİ		Ek Tasfiye	82
İŞLEMLERİ		Tasfiyeden Dönülmesi	83
Yönetimi, Uyulacak Usul ve Esaslar			
Usul ve Esaslar	60	DOKUZUNCU BÖLÜM	
Kooperatifin Kredi Kullanımı	61	ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER	
Ortakların Kredi İhtiyacının		Bakanlığın ve Diğer Kurum ve	
Karşılanması	62	Kuruluşların Denetimi	84
Yasak Fiil Veya Davranışlar Ve		Birliğin Belirleyeceği İlke Ve	
İlgililerin Sorumluluğu	63	Esaslara Uyma	85
		Durumu Düzeltmeye Yönelik	
YEDİNCİ BÖLÜM		Tedbirlerin Alınması	86
KOOPERATİFİN HESAPLARI		Uzmanlar Komitesi	87
Hesap Dönemi Ve Finansal		Birlik Genel Kuruluna Katılacak	
Tabloların Hazırlanması	64	Temsilcilerin Görev Süresi Ve	
Muhasebe Usulü	65	Nitelikleri	88
Kuruluş Masrafları	66	Muafiyet Ve İstisnalar	89
Gelir-Gider Farkı ve Dağıtımı	67	Üretim Faaliyetleri İle İlgili	
Yedek Akçe	68	İhtiyaçların Karşılanması	90
Fonlar	69	Mutlak Rehin Hakkı	91
Yedek Akçelerin Ve Fonların		Ortak Borçlarının Ertelenmesi	92
Nemalandırılması	70	Alacakların Tahsili	93
Devir Teslim Tutanağı	71	Çalışma Programı İle Faaliyet	
Avanslar ve Ödemeler	72	Politikası ve Strateji Belgelerini	
Kooperatifin Aczi Halinde		Hazırlama Zorunluluğu	94
Yapılacak İşler	73	Kooperatifin Giderlere Katılma Payı	
Defterleri Tasdik Ettirme		İsteme Hakkı	95
Yükümlülüğü	74	Uygulanacak Hüküm Ve İlkeler,	
Defter ve Belgelerin Saklanması	75	Bilgi Ve Belge Verme Zorunluluğu	96
		Birliğin Kooperatifler İçin İlke ve	
SEKİZİNCİ BÖLÜM		Esaslar Belirlenmesi	94
BİRLEŞME, TÜR			
DEĞİŞTİRME, DAĞILMA VE		GEÇİCİ	MADDE
TASFİYE		Ek Ödeme Yükümlülüğü	1
Birleşme, Bölünme ve Tür		Kooperatiflerin İyileştirilmesi	
Değiştime	76	Programı Ve Tahsilinden	
Dağılma Sebepleri	77	Vazgeçilen Borçlar	2
Tasfiye Kurulunun Oluşumu	78	Geçiş Süreci	3
Tasfiye Kurulu Üyelerinin Yetki ve		İlk Yönetim Kurulu Üyeleri	4
Sorumlulukları	79	Kurucular	5

BİRİNCİ BÖLÜM

Kuruluş, Amaç ve Çalışma Konuları

Kuruluş

MADDE 1- (1) Bu anasözleşmede isimleri, iş ve konut adresleri ve taahhüt ettikleri sermaye payları gösterilen üreticiler tarafından 1/6/2000 tarihli ve 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanun hükümlerine göre değişir sayıda ortaklı, değişir sermayeli ve sınırlı sorumlu bir tarım satış kooperatifi kurulmuştur.

Tüzel kişiliğin kazanılması

MADDE 2- (1) Kooperatif, Ticaret Siciline tescil ile tüzel kişilik kazanır. Tescilden önce kooperatif namına iş ve işlem yapanlar bunlardan şahsen ve zincirleme olarak sorumludur.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu anasözleşmede geçen;

- a) Bakanlık: Gümrük ve Ticaret Bakanlığını,
- b) Birlik: Kooperatifin ortağı olduğu ..... Tarım Satış Kooperatifleri Birliğini,
- c) Kooperatif: Bu anasözleşme hükümlerine göre kurulup faaliyet gösteren Tarım Satış Kooperatifini,
- ç) Kooperatif Bilgi Sistemi: Bakanlık bünyesinde kooperatifler ve üst kuruluşlarının işlemleri ve verilerinin kaydı amacıyla oluşturulan elektronik veri tabanını,
- d) Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü: Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Kooperatifçilik Genel Müdürlüğünü,
- e) Kooperatif Temsilcisi/Temsilci: Kooperatif bir birliğe bağlı ise, Birlik anasözleşmesi hükümleri çerçevesinde Kooperatif genel kurulunca seçilen ve Birlik genel kurulunda Kooperatifi temsil eden temsilcileri,
- f) Ortak: Bu anasözleşmeye göre kurulan Kooperatifin ortağı üreticileri, ifade eder.

Anasözleşmenin hazırlanması ve değiştirilmesi

MADDE 4- (1) Kooperatif örnek anasözleşmesi, Birliklerin görüşü alınarak Bakanlık tarafından hazırlanır. Bakanlıkça, 4572 sayılı Kanunda açıkça örnek anasözleşmelerde düzenleneceği belirtilen hükümlerde, birliklerin görüşü de alınarak doğrudan veya birliklerin yarısından bir fazlasının yönetim kurullarının bu konudaki müşterek isteği ve Bakanlığın oluru ile değişiklik yapılabilir. Birliklerin yarısından bir fazlasının müştereken değişiklik için başvurması halinde, Bakanlık, başvuruyu en geç üç ay içinde değerlendirerek sonuçlandırır.

(2) Anasözleşmenin diğer hükümlerindeki değişiklikler, genel usullere göre yapılır.

(3) Kooperatif, yönetim kurulu kararıyla anasözleşmesinin örnek anasözleşme değişikliklerine intibakını sağlar ve tescile tabi hususları karar tarihinden itibaren bir ay içinde ticaret siciline tescil ettirerek Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü'ne ve varsa bağlı bulunduğu birliğe bildirir. Anasözleşme intibakı ilk genel kurulda ortakların bilgisine sunulur. Anasözleşmesini, örnek anasözleşmenin tebliğ tarihini takiben, en çok altı ay içinde intibak ettirmeyen kooperatif dağılmış sayılır.

(4) Aşağıdaki hususların, birinci fıkrada tanımlanan usul ve esaslara göre hazırlanan örnek anasözleşmelerde düzenlenmesi zorunludur:

- a) Ortaklık şartları,
- b) Sermaye taahhüt oranı ve miktarları ile sermaye ödeme ve iadelerine ait usul ve esaslar,
- c) Ortaklık paylarının devir şartları,
- ç) Çalışma konuları ile ürün alım ve değerlendirme işlemlerine, ürün alım bedelini hesaplama ve ödeme şekline, kredi kullanımına, yatırımlara, gelir-gider farklarının dağıtımına ve giderlerin paylaşımına ilişkin usul ve esaslar,
- d) Birlik ve kooperatiflerde toplantı ve karar nisapları,
- e) Taşınmaz alım ve satımı, imalat ve inşaat işlerinin yaptırılma yöntemi,
- f) Genel kurul toplantılarına katılma hakkına sahip ortaklarda aranan şartlar ile birliklerin genel kurullarını teşkil eden temsilcilerin sayısı, nitelikleri, görev süreleri ve seçilme esasları,
- g) Yönetim kurulu üyelerinin sayısı ve bu üyelere aranan şartlar,
- ğ) Temsil yetkisinin kimler tarafından ve ne şekilde kullanılacağı,
- h) Ortak başına tekabül eden ek ödeme tutarı ve bu tutarların güncellenmesine ilişkin usul ve esaslar.

Unvan ve işletme adı

MADDE 5- (1) Kooperatifin unvanı, Sınırlı Sorumlu .....
..... Tarım Satış Kooperatifi'dir.

(2) Kooperatifin işletme adı ..... dir.

Merkez, çalışma bölgesi ve çalışma konusu ürünler

MADDE 6- (1) Kooperatifin merkezi .....' dir.

(2) Çalışma bölgesi .....
.....'dır.

(3) Kooperatif, üretici ortaklara daha iyi hizmet sunabilmek için, kooperatif menfaatleri ve faaliyetlerinin de gerekli kıldığı durumlarda alım merkezleri ve şubeler açabilir. Şubeler, merkezin sicil kaydına atıf yapılmak suretiyle buldukları yer ticaret siciline tescil olunur.

(4) Kooperatif birliğe bağlı ise, çalışma bölgesi değişikliğine gidilmeksizin, Birlik yönetim kurulu kararıyla, depolama ve işletme kapasitesi, lojistik imkanları, bölgenin üretim durumu ve üretici ortakların kooperatif merkezine ve tesislerine mesafesi gibi kriterler gözetilerek Kooperatif ve aynı Birliğe bağlı diğer kooperatif veya kooperatifler için, bu kooperatiflerin olumlu görüşleri de alınarak, ürün alımı, depolama, işleme ve ürünün değerlendirilmesi gibi ana çalışma konularında kısmen veya tamamen müşterek çalışma esası getirilebilir. Müşterek çalışma esası getirilen kooperatiflerin ortaklarının diğer kooperatifle yapmış oldukları işlemler, kendi kooperatifleriyle yapılmış sayılır ve ilgili kooperatifler arasında, en geç hesap dönemi sonuna kadar, bu konuda karşılıklı olarak hesaplaşma ve mutabakat sağlanır.

(5) Kooperatifin çalışma konusuna giren ana ürünler .....
..... dir.

Süre

MADDE 7- (1) Kooperatif süresizdir.

Kooperatifin Birliğe girişi

MADDE 8- (1) Kooperatif, çalışma konusu aynı ürün veya ürünler olan en az iki diğer kooperatifle bir araya gelerek bir tarım satış kooperatifleri birliği kurabileceği gibi, varsa daha önce kurulmuş bir tarım satış kooperatifleri birliğine de ortak olabilir.

(2) Birliğe ortak olma ile ilgili işlemler, Birlik anasözleşmesindeki hükümlere göre yürütülür.

Amaç ve çalışma konuları

MADDE 9- (1) Kooperatifin amacı; ortaklarının mesleki faaliyetleri ile ilgili ihtiyaçlarını karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle karşılamak, ortakların ve gerektiğinde diğer üreticilerinin ürünlerini daha iyi şartlarla değerlendirmek ve ekonomik menfaatlerini korumaktır.

A) Kooperatif esas itibarıyla;

a) Ortakların ürünlerinin alımı ve daha iyi şartlarla değerlendirilmesi için çalışmak, bu konuda gerekli her türlü tedbiri almak,

b) Ortakların ve gerektiğinde ortak olmayan üreticilerin tarımsal üretim faaliyeti ile mesleki faaliyetleri ve geçimlerine ilişkin her türlü ihtiyaçlarını yurt içinden ve yurt dışından tedarik etmek ve/veya doğrudan üretmek ve bu amaçla bayilik almak, dağıtmak, kiralamak ve benzeri yöntemlerle karşılamak, gerektiğinde ortaklarını aynı ve/veya nakdi kredi ile desteklemek,

c) Başta Kooperatif ortakları olmak üzere üreticilere ve tarımsal işletmelere yönelik ticari ve tarımsal danışmanlık ve teknik destek hizmetleri vermek, konularında çalışır.

B) Kooperatifin diğer çalışma konuları şunlardır:

a) Gerektiğinde ortak olmayan üreticilerden ve serbest piyasadan çalışma konusuna giren ürün alımında bulunmak, bu ürünlerin iç ve dış piyasada değerlendirilmesini sağlamak,

b) Satın alma, depolama, standartlaştırma, işleme, ambalajlama, nakletme ve benzeri işleri yapmak, bu konularda en uygun tedbirleri almak,

c) Lisanslı depoculuk işletmesi kurmak veya kurulmuş işletmelere iştirak etmek veya lisanslı depolara hizmet vermek,

ç) Ürünlerin, mamul ve yarı mamullerin iç piyasalarda satışı yanında ihracatına da önem vermek, bu amaçla devamlı olarak piyasa araştırmalarında bulunmak, gerektiğinde yurt içinde ve yurt dışında bayilik, temsilcilik kurmak,

d) Üreticilerin bilgilerini artırmak, bu amaçla kurslar açmak, seminerler düzenlemek, yabancı ülkelerdeki benzeri kuruluşlarla işbirliği yapmak; üretici ve tüketiciler ile diğer şahıslar veya kuruluşlara yönelik tanıtım, eğitim, yayın, araştırma ve benzeri faaliyetleri yapmak veya yaptırmak,

e) Kooperatifin kredi ihtiyacının karşılanması amacıyla ilgili finans kuruluşlarına başvuruda bulunmak, borçlanmak, açılan kredinin zamanında ve amacına uygun kullanılmasını sağlayıcı tedbirleri almak,

f) Sigortacılık mevzuatı çerçevesinde her türlü sigortacılık hizmetlerini yürütmek,

g) Görev verildiğinde destekleme ödemelerine aracılık etmek ve destekleme faaliyetlerini yürütmek,

ğ) Gerektiğinde Kooperatifin ve üretici ortakların enerji ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla tesis ve işletmeler kurmak veya bu alanda kurulan tesis ve işletmelere iştirak etmek.

(2) Kooperatif, çalışma konusuna giren ürünlerin nitelikleri gereği olarak, bu ürünlerin muhafaza edilmesine ve toptan veya perakende satışı için piyasa alışkanlıklarına uygun hale getirilmesine ya da diğer amaç ve çalışma konularını gerçekleştirmeye yönelik işletmeler ile depolama ve ambalajlama gibi tesisleri kurabilir, kurulmuş olanlara iştirak edebilir ve amaçlarını gerçekleştirmek ve bu amaçlara uygun olarak eğitim vermek üzere Bakanlık izni ile vakıf kurabilir veya kurulmuş olanlara iştirak edebilir.

İKİNCİ BÖLÜM **Sermaye ve Paylar**

Sermaye

MADDE 10- (1) Kooperatifin sermayesi, ortakların ödemeyi taahhüt ettikleri ortaklık paylarının toplam tutarından ibaret olup değişkendir.

(2) Ayni sermaye konulamaz.

(3) Kooperatifin kuruluşunda taahhüt olunan sermayenin en az tutarı .....
(.....) Türk Lirası'dır.

(4) Ortaklar, ortaklığa girişte teslimini taahhüt ettikleri ürünün değerinin % 30'u kadar ortaklık payı taahhüdünde bulunur. Girişten sonra, teslim edilen ürün miktarının ortaklığa girişte taahhüt edilen ürün miktarını aşması halinde, aşan kısmın ilgili yıldaki değerinin % 30'u kadar sermaye taahhüdü artırılır. İlk ortaklık yılına ait ortaklık pay taahhüdüne esas olacak ürün değerinin bulunmasında, cins ve kalite itibarıyla son ürün dönemindeki en yüksek alım fiyatı dikkate alınır. Bir ortağın sermaye taahhüdünün toplamı en çok 30 bin TL.'dir. Bu tutar, genel kurul kararıyla artırılabilir.

(5) Ortağın kooperatife ilk girişte taahhüt etmesi gereken asgari ürün miktarı ..... Kg'dır. Bu miktar belirlenirken, üreticilerin ekonomik yapısı, bölgedeki son beş yılın üretici başına düşen ortalama üretim miktarı ve bir tarım işletmesi açısından ekonomik ve anlamlı sürdürülebilir asgari üretim miktarı gibi kriterler dikkate alınır. Kooperatif Birliğe bağlı ise Birlik, ortaklık pay taahhüdüne esas asgari ürün miktarını bu kriterleri dikkate alarak belirleyebilir. Ancak, asgari ürün miktarı, yukarıdaki kriterlere, hakkaniyete ve iyi niyet esaslarına aykırı olarak yeni ortak girişini engelleyecek şekilde yüksek tutulamaz.

(6) Ortakların taahhüt ettikleri sermaye paylarının tamamıyla ödenmiş olması kaydıyla, Kooperatifin ortaya çıkan sermaye ihtiyacını karşılamak amacıyla, genel kurula katılma hakkı bulunanların 3/4'ünün olumlu kararıyla, ortaklara ilave sermaye taahhüt yükümlülüğü getirilebilir. Ortaklardan istenecek ilave sermaye taahhüt tutarlarının toplamı, bu kararın alındığı tarihteki Kooperatifin mevcut toplam sermaye tutarı kadar olabilir. Sermayeye oranla önemli sayılmayan tutarların ödenmemiş olması, ilave sermaye taahhüdü talep edilmesini engellemez. Ortakların ana sermaye taahhütlerine esas olan ürün miktarlarıyla orantılı olmak şartıyla, ilave sermaye taahhüdünün tutarı, ödenme usul ve esasları genel kurulca belirlenir.

(7) Ortak, ürün miktar ve değerinde azalma olduğu gerekçesiyle ortaklık payı taahhüdünü azaltamaz.

(8) Ortaklık payı taahhüt tutarının tespitinde, 100 (yüz) Türk Lirası'nın altındaki tutarlar dikkate alınmaz.

(9) Ortaklık payları, ortaklık paylarını ödeme şekli ve süresi düzenlenen ortaklık senedinde gösterilir.

Payların ödenmesi

MADDE 11- (1) Kurucuların taahhüt ettikleri pay bedellerinin tamamı tescilden önce ödenir. Ödemeler, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununa bağlı bir bankada, kurulmakta olan Kooperatif adına açılacak özel bir hesaba, sadece Kooperatifin kullanabileceği şekilde yatırılır. Taahhüt edilen payların, kanunda veya anasözleşmede yazılı olan şekilde ve tutarlarda ödendiği, ticaret siciline yöneltilecek bir banka mektubu ile ispatlanır. Banka, bu tutarı, kooperatifin tüzel kişilik kazandığını bildiren bir ticaret sicil müdürlüğü yazısının sunulması üzerine, sadece kooperatife öder. Kurucuların sermayenin tamamını ödemeyi şartsız kabul ettikleri ve anasözleşmedeki imzaların noterce onaylandığı tarihten itibaren kooperatif üç ay içinde tüzel kişilik kazanamadığı takdirde, bu hususu doğrulayan bir sicil müdürlüğü yazısının sunulması üzerine, bedeller banka tarafından sahiplerine geri verilir.

(2) Ortaklığa girişte, her bir ortağın taahhüt ettiği sermayenin en az 1/4' ünü peşin ödemesi gereklidir. Ortaklığa girişten sonra, teslimini taahhüt ettiği ürünün miktarını artırarak yeni sermaye taahhüdünde bulunan ortağın artan sermaye taahhüdü tutarının da 1/4'ü peşin olarak tahsil edilir. Bu oran, kooperatif birliğe bağlı ise birlik yönetim kurulunun onayı da alınarak, kooperatif genel kurul kararıyla 1/8'e kadar indirilebilir. Ayrıca, ortağın talep etmesi halinde peşin tahsili gereken bu tutarlar, ortağın kooperatife teslim edeceği ilk ürün bedelinden mahsup edilmek suretiyle de tahsil edilebilir.

(3) Ortağın kalan sermaye payı borçları ise, Kooperatif Birliğe bağlı ise Birliğin de onayı alınarak, 20 (yirmi) taksiti geçmemek üzere, genel kurulca belirlenecek taksit süresi içinde, yılda bir taksit ödemesi olmak üzere, eşit taksitler halinde tahsil edilir. Sermaye taahhüdü, kooperatif ortaklarının toplam sermaye taahhüdünün, taahhütte bulunan ortak sayısına bölünmesiyle bulunan kişi başı sermaye taahhüt tutarının bir buçuk katını aşan ortakların sermaye payı borçlarına ilişkin taksit sayısı genel kurul kararıyla 30'a kadar çıkartılabilir. Kooperatif ile ortak arasında bir ödeme planı yapılmış ise, ayrıca ihtaraya gerek olmaksızın geciktirilen ödemelere, ticari faiz oranı ve geciktirilen gün üzerinden faiz uygulanır.

(4) İlgili resmi kurum ve kuruluşlardan ortak bazında alınacak belgelerle ispat edilmek şartıyla; deprem, kuraklık, don, su baskını, dolu, yangın gibi tabii afetler veya bitkisel ve hayvansal hastalıklar nedeniyle sermaye payı taksitini ödeyemeyecek durumda olan ortakların taksitleri, kooperatif birliğe bağlı ise birliğin de görüşü alınarak, genel kurul kararıyla ertelenebilir. Bu şekilde ertelenen tutarlara faiz uygulanmaz.

(5) Muaccel hale gelen tüm sermaye taahhüt borçları, ortaklara yapılacak ödemelerden mutlaka mahsup edilir.

(6) Ortaklardan tahsil edilen sermaye paylarından Birliğin payına düşen kısım, en geç tahsilatların yapıldığı hesap döneminin bitimini takip eden 30 (otuz) gün içinde Birliğe aktarılır. Birlik payının, Kooperatifin ürün bedeli alacaklarından mahsup yoluyla ödenmesi söz konusu ise, 30 (otuz) günlük süre mahsuplaşma tarihine kadar uzatılabilir. Aksi takdirde, geciktirilen ödemelere ticari faiz oranı ve geciktirilen gün üzerinden faiz uygulanır.

(7) Birlik anasözleşmesinin 9 uncu maddesinin altıncı fıkrası uyarınca Birliğe olan ortaklık payı taahhüdünün azaltılması durumunda Kooperatifin, bu kapsamdaki alacakları, ilgili hesap dönemi sonunda, muaccel ortaklık payı taahhüt borçlarından mahsup edilir. Mahsup edilemeyen tutarlar, Kooperatifin çıkan veya çıkarılan ortaklarına ödemenin yapıldığı tarihi takiben 30 gün içinde Birlik tarafından Kooperatife iade edilir. Aksi takdirde, geciktirilen ödemelere ticari faiz oranı ve geciktirilen gün üzerinden faiz uygulanır.

(8) Sermaye taahhüt tutarının peşin kısmı ile muaccel hale gelen sermaye taksit borçlarını ödeyinceye kadar ortak, genel kurul toplantılarına katılamaz.

Ortaklık paylarının haciz edilemeyeceği ve devri

MADDE 12- (1) Kooperatifteki ortaklık payları rehin ve haciz edilemez. Ortaklık paylarının devri aşağıdaki şartlarla yapılabilir.

a) Ortak, payını 14 üncü maddede gösterilen ortaklık şartlarını taşıyan eşine ya da ikinci dereceye kadar olan kan veya kayın hısımlarından (kendisinin anne, baba, çocuk, torun ve kardeşi; eşinin anne, baba, çocuk, torun ve kardeşi) birine devredebilir.

b) Ölen ortağın kanuni mirasçılarının, ölüm tarihinden itibaren bir yıl içinde, 14 üncü maddedeki ortaklık şartlarını taşıyan bir mirasçıyı ortak olarak göstermeleri ve bu durumu, noterden kendi aralarında düzenleyecekleri muvafakatnamede belirtmeleri halinde, ölen ortağın hak ve yükümlülükleri bu şahsa devredilir. Aksi takdirde, ölen ortağın payı ile ilgili olarak 18 inci madde hükmüne göre hesaplaşma yoluna gidilir.

c) Bir ortağın borç ve alacaklarının aynı birliğe bağlı bir başka kooperatife devredilmesi suretiyle ortaklık payı başka bir kooperatife geçebilir. Ancak, bunun için ilgili ortağın yazılı talebi ile devreden ve devralan kooperatiflerin yönetim kurullarınca karar alınması ve ortağın devralan kooperatif açısından ortaklık şartlarını taşıması gerekir.

(2) Yukarıdaki şartlar dışında ortaklık payı devredilemez.

(3) Ortaklık paylarının devri, yazılı olarak yapılan başvuru üzerine yönetim kurulu kararı ile yapılır. Yönetim kurulu, 14 üncü maddede gösterilen ortaklık şartlarını taşıyan kişileri, yazılı bildirimle rağmen, ortaklığa kabulden kaçınamaz. Ortaklığı devir alacak kişi veya mirasçılar, ortaklık şartlarını taşıdığına ilişkin kooperatifçe istenen bilgi ve belgeleri belirlenen süre içinde vermek zorundadır.

(4) Devir halinde, ortaklığı devreden kooperatife karşı tüm hak ve yükümlülükleri yeni ortağa geçer. Kooperatif, taraflardan bu devir işlemiyle ilgili ayrıca bir ödemede bulunmalarını isteyemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ortaklık İşlemleri

Ortak sayısı

MADDE 13- (1) Kooperatifin ortak sayısı sınırsızdır. Kuruluşta ortaklık şartlarına sahip en az 30 kişinin bir araya gelmesi şarttır.

(2) Yönetim kurulu, ortaklık için gerekli şartları taşıyan üreticileri ortaklığa kabulden kaçınmaz. Ancak, Kooperatifin iş programı hedefleri, ekonomik durumu, ürün depolama, işleme ve pazarlama kapasitesi, piyasa payı gibi somut ve objektif ticari ve ekonomik gerekçelerle ortak girişleri, üç yılı geçmemek üzere, genel kurul kararıyla geçici süreyle durdurulabilir. Kooperatif birliğe bağlı ise bu konuda birliğin belirleyeceği ilke ve esaslara göre hareket edilir. Ortaklığa girişin durdurulması kararının sona erdiği tarihten itibaren üç yıl geçmedikçe yeni bir durdurma kararı alınamayacağı gibi, ortaklığa giriş için müracaat eden ortakların talepleri, başvuru tarihine göre sıralanır ve yeni ortaklığa kabuller bu sıraya göre yapılır. Ortaklığa giriş için müracaat edenlerden, Kooperatif Birliğe bağlı ise Birlik, birliğe bağlı değilse kooperatif genel kurul kararıyla ortaklık payının gerçek değeri dikkate alınarak veya kooperatifin varlıkları ile mevcut ortaklık yapısı esas alınarak hesaplanan bir katılım bedeli alınabilir. Bu katılım bedeli ortaklığa girişi engelleyici şekilde yüksek belirlenemez. Bu katılım bedeli, 10 uncu maddenin beşinci fıkrasında belirlenen asgari ürün miktarının ilgili yıldaki değerinin 5 katını geçemez. Alınacak katılım bedeli ortağın sermaye hesabına eklenemez.

Ortaklık şartları

MADDE 14- (1) Bir üreticinin, kooperatife ortak olabilmesi için aşağıdaki şartları taşıması zorunludur:

- a) Medeni hakları kullanma yeterliliğine sahip olmak,
- b) Kooperatifin çalışma konusu ürünler üzerinde kendisi veya başkası nam veya hesabına ticaret veya komisyon işi yapmamak, bu ürünler üzerinde çalışan bir şirketin yöneticisi veya yetkilisi olmamak, bu şirket namına ürün alımı yapmamak, faizle para veya mal olarak kredi vermemek,
- c) Kooperatifin çalışma bölgesinde kooperatifin iştiğal konusuna giren ürünlerden birinin üreticisi olmak,
- ç) Birliğin çalışma bölgesinde aynı amaçla kurulu başka bir tarım satış kooperatifine ortak olmamak,
- d) Bir ortağın üretimdeki kazançları müşterek olan aile fertlerinden olmamak (ancak, müşterek ve iştirak halindeki mülkiyet ayrı ayrı ortak olmaya mani değildir).

(2) Ortaklık için başvuranların; (b) bendinde öngörülen niteliklere sahip olduğunu vergi dairesinden, Sosyal Güvenlik Kurumunun ilgili birimlerinden, ticaret sicil müdürlüklerinden, ticaret odası, sanayi odası, ticaret ve sanayi odası, esnaf odası gibi kurum ve kuruluşlardan sağlayacağı belge veya belgeler; (c) bendinde öngörülen niteliklere sahip olduğunu da mahalli ziraat odası veya İl/İlçe Tarım Müdürlüklerinden ya da diğer yetkili kurum ve kuruluşlardan yahut bu alanda oluşturulacak veri ve kayıt sistemlerinden alınacak üretici olduğunu ve tahmini üretim miktarını gösterir belge, tapu kaydı veya noter ya da köy ihtiyar heyeti onaylı kira sözleşmesi veya defterdarlık ya da mal müdürlüklerinden arazinin kendisine tahsis edildiğine ilişkin alınacak belge veya kadastro görmemiş arazi üzerinde üretim yapan üreticilerin ortaklık müracaatlarında ise kullanımlarında bulunan üretim alanlarının köy ilmühaber ve vergi kaydı ile en az 10 yıldan beri aralıksız ve ihtilafsız arazinin kullanıldığına dair belge ve benzeri belgeler ile kanıtlaması gerekir.

(3) Yönetim kurulu, ortaklığa kabul sırasında, sunulacak yukarıdaki belgeler üzerinden ve ihtiyaç duyması halinde ilave bilgi ve belgelerle müracaat sahibinin ortaklık şartlarını taşıyıp taşımadığını araştırmak zorundadır.

(4) Ortak, girişte ve ortaklığının devamı süresince ortaklık şartlarını taşımak zorundadır.

(5) Kooperatifçe, ortaklık şartlarının mevcudiyeti, sonu sıfır ile biten yıllarda denetlenir.

Ortaklığa kabul

MADDE 15- (1) Ortaklığa girişin tamamlanabilmesi için üreticinin;

a) Kuruluşta anasözleşmeyi imzalaması, sonradan girişte bu anasözleşme hükümlerini ve özellikle anasözleşme ile ortağa yüklenen ek ödemeleri ve diğer mali yükümlülükleri kabul ettiğine dair noterden veya üretim yaptığı yerdeki köy veya mahalle ihtiyar heyeti tarafından onaylı bir taahhünameyi kooperatife vermesi,

b) Üretim durumunu gösterir bir beyanname doldurarak kooperatife vermesi,

c) Ortaklığa kabulü hakkında kooperatif yönetim kurulunca karar alınması, gereklidir.

(2) Ortaklık talebinin yazılı olması şarttır.

(3) Yönetim kurulu, ortaklık talebini başvuru tarihinden itibaren en geç otuz gün içinde değerlendirerek sonuçlandırır ve ortaklığa kabul veya ret kararını karar tarihinden itibaren en geç on gün içinde başvuru sahibine yazılı olarak bildirir.

(4) Ortaklığa kabul kararı verilmiş ise, sermaye taahhüt tutarının peşin ödenecek kısmının 11 inci madde hükümleri çerçevesinde yerine getirilmesi zorunludur.

(5) Ortaklık talebi yönetim kurulunca reddedilen başvuru sahibi, kooperatif genel kurulu veya kooperatifin bağlı bulunduğu birlik nezdinde ret kararının kendisine tebliğ tarihinden itibaren 30 (otuz) gün içinde itiraz edebilir. Genel kurul nezdinde itiraz ilk toplanacak genel kurula sunulmak üzere yönetim kuruluna noter aracılığı ile tebliğ ettirilecek bir yazı ile yapılır. Genel kurul veya birliğin vereceği karar kesindir.

Ortaklıktan çıkma

MADDE 16- (1) Dört yılını doldurmuş ortaklar, sermaye taahhüdünden doğan vadesi gelmiş borçları ile diğer borçlarının tamamını ödemiş olmaları halinde hesap dönemi sonundan en az bir ay önce yönetim kuruluna yazı ile başvurarak hesap dönemi sonu itibariyle ortaklıktan çıkabilir. Yönetim kurulu bu hükme uygun olarak yapılacak isteğe rağmen, yazılı başvurunun kooperatif kayıtlarına girişinden itibaren bir ay içinde kabulden kaçınırsa, ortak, çıkma dileğini noter aracılığı ile kooperatif yönetim kuruluna bildirir. Bildiri tarihinden itibaren çıkma gerçekleşir.

Ortaklıktan çıkarma

MADDE 17- (1) (1) Durumu aşağıda gösterilen hallere uyanlar, yönetim kurulu kararı ile ortaklıktan çıkarılır:

a) Sermaye taahhütleri ve ek ödeme yükümlülüklerini yönetim kurulunca elden yazılı olarak veya taahhütlü mektupla bu husus mümkün olmazsa ilanla yapılacak ilk ihtarı takiben 10 (on) gün ve ikinci ihtarı takiben de bir ay içinde demeyenler,

b) Kooperatife girişte ortaklık şartlarını taşımadıkları sonradan anlaşılabilir veya ortaklık şartlarından birini kaybedenler; ya da kendisi veya başkası adına Kooperatifin faaliyet

konusu ürünlerde fiilen ürün alımı, ticaret veya komisyonculuk yaptıkları resmi kurumlarca tespit edilenler,

c) Kooperatifin para, mal ve belgeleri üzerinde işledikleri suçlardan dolayı mahkum olanlar,

ç) Ürün teslimatı sırasında hile ve suiistimal yaptıkları tutanakla tespit edilenler,

d) Üst üste beş iş yılında; rekolte beyannamesi vererek veya vermeyerek ürün teslim edemeyeceğini beyan edenler veya teslimini taahhüt ettikleri ürünün en az % 50'sini ya da kooperatif yönetim kurulunca, kooperatif Birliğe bağlı ise Birlik yönetim kurulunca söz konusu hesap dönemleri için belirlenmiş ürün teslim esasları doğrultusunda yeterli ürünü geçerli hiçbir gerekçe göstermeden kooperatife teslim etmeyenler,

e) Kooperatifin işleri ve faaliyetleriyle ilgili olarak kooperatifin ve yöneticilerinin itibarını zedelemek amacıyla iftirada buldukları ya da kooperatifin zararına olacak şekilde ticari sırlarını açıkladıkları mahkeme kararıyla sabit olanlar,

f) Erteleme sebepleri olmadan kooperatife olan müteselsil kefillikten doğanlar dahil tüm borçlarını ve bu borçlardan doğan gecikme zammı, cezai şart gibi her türlü feri borçlarının tamamını vadesini takip eden üç yıl içinde ödemeyenler.

(2) Çıkarılma kararı gerekçeli olarak yönetim kurulu karar defteri ile ortaklar defterine kaydedilir. Kararın onaylı örneği, çıkarılan ortağa tebliğ edilmek üzere 10 (on) gün içinde notere tevdi edilir. Ortak, çıkarma kararının tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde iptal davası açabilir veya genel kurula itiraz edebilir. Bu itiraz, ilk toplanacak genel kurula sunulmak üzere yönetim kuruluna noter aracılığı ile tebliğ ettirilecek bir yazı ile yapılır. Genel kurula itiraz edildiği takdirde, yönetim kurulunun çıkarma kararı aleyhine iptal davası açamaz. İtiraz üzerine genel kurulca verilecek karara karşı iptal davası hakkı saklıdır.

(3) Üç aylık süre içinde genel kurula veya mahkemeye başvurmak suretiyle itiraz edilmeyen çıkarma kararı kesinleşir.

(4) Ortaklar, bu maddede gösterilmeyen sebeplerle ortaklıktan çıkarılamaz.

(5) Haklarındaki çıkarma kararı kesinleşmeyen ortakların hak ve yükümlülükleri çıkarma kararı kesinleşinceye kadar devam eder.

Ortaklığı sona erenlerle hesaplaşma

MADDE 18- (1) Çıkan ve çıkarılan ortaklarla, ölen ortağın mirasçılarının Kooperatifin yedek akçe ve fonları üzerinde herhangi bir hakları yoktur.

(2) Çıkan ve çıkarılan ortakların ödemiş oldukları sermaye payları kendilerine; ölen ortakların ödemiş oldukları sermaye payları da, 12 nci maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre işlem yapılmamış ise mirasçılarına ödenir. Ödenecek sermaye payları, çıkan veya çıkarılan ortakların teslim ettikleri en son ürüne ilişkin hesaplaşmanın yapılmasını takiben hazırlanan bilançonun tasdik edildiği genel kurul tarihinden itibaren bir ay içinde geri verilir.

(3) Çıkan, çıkarılan veya ölen ortakların borçları muaccel olur.

(4) Ortaklığı sona erenlerin ortaklık payları ve varsa diğer alacakları herhangi bir talep olmaksızın borçlarına mahsup edilir.

(5) Ortaklığı sona erenlerin alacak ve hakları, bunları isteyebilecekleri günden itibaren beş yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. Zamanaşımına uğrayan bu alacaklara ilişkin tutarlar yedek akçeye alınır.

(6) Kooperatifin mevcudiyetini tehlikeye düşürecek iade ve ödemeler, genel kurul kararı ile beş yılı aşmamak üzere ertelenebilir. Bu durumda kooperatifin muhik bir tazminat isteme hakkı saklıdır.

(7) Sermaye iadelerinde ve erteleme halinde, sermaye paylarına ortak lehine faiz uygulanmaz.

Ortaklığa tekrar girme

MADDE 19- (1) Çıkan ortaklar, Kooperatife tekrar ortak olabilir.

(2) Çıkarılan ortaklar ise 3 üncü fıkra hükmü saklı kalmak üzere, çıkarılma kararının kesinleşme tarihinden itibaren en az üç yıl geçtikten sonra ve çıkarılma sebeplerinin ortadan kalkmış olması kaydıyla bir defaya mahsus olmak üzere Kooperatife tekrar girebilir. 17 nci maddenin (d) bendi uyarınca çıkarılma kararı verilmiş ise, bu durumdaki üreticiler üç yıl şartı aranmaksızın bir defaya mahsus olmak üzere ortaklığa tekrar girebilir.

(3) 17 nci maddenin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince çıkarılanlar tekrar ortaklığa alınmaz.

(4) Kooperatife tekrar gireceklerin çıkma veya çıkarılma tarihinde ödemiş oldukları ortaklık payı tutarından az olmamak üzere taahhütte bulunmaları ve bu miktarı taahhütlerine mahsuben Kooperatife nakden ödemeleri şarttır.

Ortakların şahsi sorumlulukları

MADDE 20- (1) Kooperatifin işlerinden dolayı ortakların üçüncü şahıslara karşı sorumlulukları, taahhüt ettikleri en son ortaklık payı tutarı ile sınırlıdır.

(2) Kooperatif ortaklığı sona eren ortağın sorumluluğu, sona erme tarihinden itibaren iki yıl devam eder.

(3) Durumunu bilerek kooperatife yeni giren veya ortaklık payını devralan her ortak, girişinden önce doğmuş olan kooperatif borçlarından dolayı diğer ortaklar gibi sorumlu olur.

(4) Yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları hakkındaki hükümler saklıdır.

Ek ödeme yükümlülüğü

MADDE 21- (1) Gelir-gider menfi farkları, hesaplarda bekleyen geçmiş yıl gelir-gider müspet farklarından, menfi farkların kapatılması için tahsis edilen fon ve hesaplardan, yedek akçelerden ve bunların yetmemesi halinde oluşturulan fonlar ile ortaklarca Kooperatife yapılan bağış ve yardımlardan karşılanamadığı takdirde, ortaklar, gelir-gider menfi farklarını kapatmada kullanılmak üzere ve genel kurulca kararlaştırılacak tutar ve esaslarda ek ödeme ile yükümlüdür. Ortaklardan istenecek ek ödemeler toplamı, gelir-gider müspet farkları, menfi farkların kapatılması için tahsis edilen fon ve hesaplar, yedek akçeler ve diğer fonlar ile ortaklarca Kooperatife yapılan bağış ve yardımlardan karşılanamayan gelir-gider menfi farkları tutarını geçemez.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Kooperatifin Organları, Yönetimi ve Denetimi

Kooperatifin organları

MADDE 22- (1) Kooperatifin organları aşağıda gösterilmiştir:

- A) Genel kurul,
- B) Yönetim kurulu.

A) GENEL KURUL

Genel kurulun oluşumu ve ortağın oy hakkı

MADDE 23- (1) Kooperatifin en yetkili organı, bütün ortakları temsil eden genel kurul olup, genel kurula katılma hakkı olan ortakların bizzat bir araya gelmeleriyle oluşur.

(2) Kooperatif genel kuruluna katılacak ortakların belirlenmesinde aşağıdaki usullere göre hareket edilir.

a) Bir ortağın genel kurula katılabilmesi için genel kurul toplantı tarihinden en az 20 (yirmi) gün önce müteselsil kefillikten doğanlar dahil vadesi gelen borçlarını tamamen ödemiş, genel kurulda bilançosu görüşülecek hesap dönemine (olağanüstü genel kurul toplantılarında ise ürün alımları tamamlanmışsa içinde bulunulan hesap dönemine, ürün alımları tamamlanmamışsa tamamlanmış en son hesap dönemine) ait rekolte beyannamesini vererek, ürün teslim taahhüdünde bulunmuş ve teslimini taahhüt ettiği ürünün (taahhüt ettiği ürün sayısı birden fazla ise bu ürünlerden her birinin) en az %50'sini teslim etmiş olması şarttır. Kooperatif yönetim kurulu, doğrudan veya Birliğin önerisiyle, ilgili hesap dönemi için asgari ürün teslim etme oranını değiştirmişse, ortağın genel kurula katılabilmesi için ilgili hesap döneminde kooperatif yönetim kurulunun belirlediği oranlarda ürün teslim etmiş olması gerekir.

b) Yukarıdaki usule göre, yönetim kurulunun asıl ve yedek üyelerinin seçimi ile divanın teşekkülüne yetecek sayıda ve her halükarda Kooperatife kayıtlı ortakların en az 1/10'una (Kooperatifin ortak sayısı 1.000'in üzerinde ise 100 den az olmamak üzere 1/20'sine) tekabül eden sayıda genel kurul toplantısına katılma hakkını haiz ortak bulunmadığı takdirde;

1) Taahhüt ettiği ürünün % 50'si veya belirlenmiş olan diğer oranlarda ürün teslim şartı aranmaksızın genel kurul toplantı tarihinden en az 20 (yirmi) gün önce müteselsil kefillikten doğanlar dahil vadesi gelen borcu bulunmayan ve bilançosu görüşülen hesap döneminde kooperatife rekolte beyannamesi vererek ürün teslim eden tüm ortaklar genel kurul toplantılarına katılma hakkına sahip olur.

2) Yeterli sayıya bu şekilde de ulaşamadığı takdirde, genel kurul toplantı tarihinden en az 20 (yirmi) gün önce müteselsil kefillikten doğanlar dahil vadesi gelen borcu bulunmayan ve bilançosu görüşülen hesap döneminde rekolte beyannamesini vermiş olan tüm ortaklar, ürün teslim şartı aranmaksızın genel kurula katılma hakkına sahip olur.

3) Bu yöntemle de yeterli sayı sağlanamazsa genel kurul toplantı tarihinden en az 20 (yirmi) gün önce müteselsil kefillikten doğanlar dahil vadesi gelen borcu bulunmayan tüm ortaklar genel kurula katılabilir.

(3) Deprem, kuraklık, don, su baskını, dolu, yangın gibi tabii afetler, bitki ve hayvan hastalıkları gibi kendi elinde olmayan sebeplerden dolayı, teslim taahhütlerini yukarıda belirlenen oranlarda yerine getiremeyen ortaklar, o yıla ait ürün alım dönemi başlamadan, elinde olmayan sebepler ürün alım dönemi başladıktan sonra gerçekleşmiş ise ürün alım

dönemi sona ermeden önce ilgili resmi kurum ve kuruluşlardan kendi özel durumlarıyla ilgili olarak alacakları belgelerle kooperatife başvurarak durumlarını kanıtladıkları takdirde genel kurula katılma hakkını kazanır.

(4) Genel kurulda her ortağın bir oy hakkı olup, temsilen oy kullanılamaz.

(5) Ortaklık işlemleri dışında, kooperatif işlerinin görülmesine herhangi bir surette katılmış olanlar yönetim kurulunun ibrasına ait kararlarda oylamaya katılamaz.

(6) Hiç bir ortak; kendisi, eşi veya üstsoyu ve altsoyu ile kooperatif arasında ortaklık ilişkisi dışındaki şahsi bir işe veya uyuşmazlığa ya da davaya ait görüşmelerde oy kullanamaz.

Ortaklar cetveli

MADDE 24- (1) Yönetim kurulu her genel kurul toplantısından önce genel kurula katılma hakkına sahip ortakların ortak numaraları, adı ve soyadı, eğitim durumu, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numaraları ve adresleri ile imza yerlerini gösterir bir ortaklar cetveli hazırlamakla yükümlüdür. Bu bilgiler mevcut ise, Kooperatif Bilgi Sisteminden alınır. Ortaklar cetvelinin, kooperatif kayıtlarına uygun ve doğru olarak hazırlanmasından yönetim kurulu sorumludur.

(2) Yönetim kurulunca imzalanan bu cetvel toplantı tarihinden en az 15 (onbeş) gün önce genel kurulca seçilen denetçiye teslim edilir. Ayrıca kooperatif merkezinde ortakların görebileceği bir yere asılarak ortakların incelemesine sunulur. Ortakların bu inceleme hakkı hiçbir şekilde engellenemez ve inceleme için ortaklara gerekli her türlü kolaylık ve imkan sağlanır. Denetçi, yönetim kurulunca hazırlanan cetvelin, kooperatif kayıtlarına uygun olup olmadığını kontrol eder. Ortaklar cetveline yapılan itirazlar, Kooperatif yönetim kurulunca genel kurul tarihinden önce incelenerek sonuçlandırılır. Yönetim kurulunca giderilmeyen itirazlar, denetçi tarafından aynı süre içinde neticelendirilir.

(3) Bu cetvel toplantıya katılanlar ile genel kurul bitiminde genel kurul divan heyeti ve varsa Bakanlık temsilcisi ve Birlik temsilcisi tarafından isim yazılarak imzalanır.

Toplantı şekli ve zamanı

MADDE 25- (1) Genel kurul, olağan ve olağanüstü olmak üzere iki şekilde toplanır. Olağan genel kurul toplantısının her hesap döneminin bitimini takip eden ilk altı ay içinde yapılması zorunludur. Kooperatif birliğe bağlı ise, olağan genel kurul toplantısının hesap dönemi bitiminden itibaren en geç dört ay içinde yapılması zorunludur. Kooperatifin olağan genel kurul toplantıları birliğin genel kurul toplantısından önce yapılır.

(2) Olağanüstü genel kurul, kooperatif işlerinin ve anasözleşme hükümlerinin gerektirdiği durum ve zamanlarda toplanır.

Toplantı yeri

MADDE 26- (1) Genel kurul, kooperatif merkezinin bulunduğu yerleşim birimi dahilinde uygun bir yerde toplanır.

Çağrıya yetkili olanlar

MADDE 27- (1) Genel kurul, yönetim kurulunca toplantıya çağrılır.

(2) Gerekli hallerde, kooperatifin ortağı bulunduğu üst birlik ve tasfiye kurulu veya tasfiye memurları genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahiptir.

(3) Genel kurul yukarıdaki şekilde toplanamadığı takdirde Bakanlıkça toplantıya çağrılabilir.

(4) Ayrıca, 4 (dört) ortaktan az olmamak kaydıyla genel kurul toplantısına katılma hakkına sahip ortakların 1/10' unun isteği halinde, genel kurul 10 (on) gün içinde yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılır. Bu başvurunun müştereken ve noter tebligatı ile yapılması gerekir. Yönetim kurulunca bu isteğin zamanında yerine getirilmemesi durumunda Bakanlıkça genel kurul toplantıya çağrılabilir. Çağrılmadığı takdirde istek sahipleri mahalli mahkemeye başvurarak genel kurulu bizzat toplantıya çağırma izni alabilir.

(5) Genel kurul, görev süresi dolmuş olsa bile, yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılabilir. Tasfiye kurulu veya tasfiye memurları da, görevleri ile ilgili konular için, genel kurulu toplantıya çağırabilir.

(6) Yönetim kurulunun, devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması veya mevcut olmaması durumlarında, mahkemenin izniyle, kooperatif müdürü veya vekili ya da ortak veya ortaklarca genel kurul toplantıya çağrılabilir. Mahkeme kararı kesindir.

Çağrının şekli

MADDE 28- (1) Olağan ve olağanüstü toplantılara çağrı; ortakların en kolay şekilde haberdar edilebilmeleri esas alınarak gazeteyle veya mahalli örf ve âdete göre ilan yoluyla yapılır. Çağrının sadece taahhütlü mektupla ya da gerektiğinde yazılı olarak imza karşılığında yapılması da mümkündür. Çağrı ve gündem, Kooperatif Bilgi Sistemine yüklenir ve genel kurul toplantı tarihine kadar varsa Kooperatifin ve Birliğe bağlı ise Birliğin internet sitesinden yayınlanır.

(2) Çağrının, toplantı gününden en az 30 (otuz) gün önce ve en çok iki ay içinde yapılması ve çağrıda, toplantının gün ve saati ile yerinin ve gündem maddelerinin yer alması zorunludur.

(3) Çağrıda, birinci toplantıda çoğunluk sağlanamadığı takdirde yapılacak olan sonraki toplantının tarihi, saati ve yeri açıklanarak yeni bir bildirim gerekliliğinin bir defada ortaklara duyuru yapılabilir. Toplantılar arasında en az 7 (yedi), en fazla 30 (otuz) gün süre bulunması gerekir.

(4) Sürelerin hesabında duyuru günü hesaba katılmaz.

(5) Anasözleşmenin değiştirilmesi söz konusu ise, yapılacak duyuruda değiştirilecek maddelerin numaralarının yazılması yeterlidir.

Gündem

MADDE 29- (1) Gündem, genel kurulu toplantıya çağıran tarafından belirlenir. Her olağan genel kurul gündeminde aşağıdaki hususlar bulunur:

1) Açılış ve divanın oluşturulması,

- 2) Yönetim kurulu tarafından hazırlanan rapor ile finansal tabloların ve denetçi raporunun okunması ve müzakeresi,
- 3) Finansal tabloların oylanması,
- 4) Yönetim kurulu üyelerinin ibrası,
- 5) Faaliyet yılı içinde yönetim kurulu üyeliğinde eksilme meydana gelmiş ve yönetim kurulunca 49 uncu maddenin dördüncü fıkrası uyarınca atama yapılmış ise atamanın genel kurulun onayına sunulması,
- 6) Görev süreleri sona ermiş olan yönetim kurulu üyeleri ile birlik temsilcilerinin asıl ve yedeklerinin seçilmesi,
- 7) Denetçi ve yedeğinin seçilmesi,
- 8) Yönetim kurulu üyelerinin huzur hakkı ve harcırah gibi parasal haklarının belirlenmesi,
- 9) Uzmanlar komitesi kurulmuş ise uzmanlar komitesi raporunun görüşülerek karara bağlanması,
- 10) Kooperatifin, çalışma politika ve stratejilerinin belirlenmesi, bunların uygulanmasına yönelik yıllık çalışma programları ve gelecek yılın bütçesinin görüşülmesi ve karara bağlanması,
- 11) Gerekli görülecek diğer hususlar.

(2) Gerekli görülecek diğer hususlar gündeme açıkça yazılmalıdır. Görüşülecek konu önceden tespit edilip gündeme yazılmadan, “Gerekli görülecek diğer hususlar” şeklinde bir gündem maddesi belirlenemez.

(3) Kanun ve anasözleşme gereği genel kurulun yetkisinde olan ve olağanüstü genel kurul toplantı gündemini oluşturabilecek her türlü konu, olağan genel kurul toplantı gündemine yazılabilir.

(4) Dörtten az olmamak üzere genel kurul toplantısına katılma hakkına sahip ortakların 1/10'u tarafından genel kurul toplantı tarihinden en az yirmi gün önce müştereken ve yazılı olarak bildirilecek hususların gündeme konulması zorunludur. Sürenin hesaplanmasında toplantı günü dikkate alınmaz. Gündeme eklenen kısım toplantıdan önce aynı usulle ilan edilir.

(5) Gündemde olmayan hususlar görüşülemez. Ancak, genel kurul toplantısına katılma hakkına sahip ortakların en az 1/10'unun gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce yazılı teklifte bulunmaları halinde; hesap tetkik komisyonunun seçilmesi, bilânço incelemesinin ve ibranın geriye bırakılması, çıkan veya çıkarılan ortaklar hakkında karar alınması, genel kurulun yeni bir toplantıya çağrılması ve kanun, anasözleşme ve iyi niyet esasları ile genel kurul kararlarına aykırı olduğu ileri sürülen yönetim kurulu kararlarının iptali, denetçilerin azli ve yerlerine yenilerinin seçilmesi ile ilgili hususlar, genel kurula katılanların yarıdan bir fazlasının kabulü ile gündeme alınır.

(6) Genel kurula katılma hakkına sahip olanların beşte üçünün gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce yazılı olarak talepte bulunması hali ile 4572 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrasındaki diğer halleri dışında, yönetim kurulu üyelerinin görev süreleri dolmadan azli ve yerlerine yenilerinin seçilmesi ile ilgili hususlar, genel kurul toplantısı gündemine alınıp görüşülemez. Yukarıdaki hususların varlığı halinde ise, yönetim kurulu üyelerinin azli ve yerlerine yenilerinin seçilmesine ilişkin kararlar, hazirun cetvelinde imzası bulunanların yarıdan fazlasının oyuyla alınır.

(7) Bakanlık ve Birliğin, denetim sonucunda ya da gerekçeli olarak görüşülmesini istediği hususların, ilan edilen gündemde yer almasa dahi, gündeme alınarak ayrı bir gündem maddesi şeklinde görüşülmesi zorunludur.

Bütün ortakların hazır bulunması

MADDE 30- (1) Kooperatifin genel kurula katılma hakkına sahip bütün ortaklarının hazır bulunması ve itirazın olmaması halinde genel kurul toplantılarına ilişkin diğer hükümler saklı kalmak şartı ile toplantıya çağrı hakkındaki hükümlere uyulmamış olsa dahi karar alınabilir. Ancak, kararların muteber olabilmesi için toplantıda Bakanlık temsilcisi bulundurulması hususunda gerekli işlemlerin yapılmış olması şarttır.

(2) Yukarıdaki fıkraya göre alınan kararlar, bir tutanağa bağlanır ve bu tutanak, genel kurul toplantısına katılma hakkına sahip tüm ortaklar veya ortakların toplantıda oy birliği ile seçecekleri temsilciler tarafından imzalanır.

Bakanlığa müracaat ve gönderilecek belgeler

MADDE 31- (1) Genel kurul tarihi ile yeri ve gündemi, toplantıdan en az 15 (onbeş) gün önce, kooperatifin merkezinin bulunduğu yerdeki Valiliğe (Ticaret İl Müdürlüğü'ne) yazılı olarak bildirilir.

(2) Bu bildirimde, Bakanlıkça tespit edilen tutarlardaki temsilci ücretinin ilgili kuruma yatırıldığını gösteren belge eklenerek toplantıda temsilci bulundurulması talep edilir.

Toplantının açılması, toplantı ve karar nisabı

MADDE 32- (1) Genel kurul toplantılarının açılabilmesi için genel kurula katılma hakkı olan ortakların yarısından fazlasının bizzat hazır bulunmaları ve ortaklar cetvelini imzalamaları, ilk toplantıda toplantı nisabı sağlanamadığı takdirde, ikinci toplantıda en az divan heyetini ve yönetim kurulu asıl ve yedek üye sayısını oluşturacak sayıda ortağın bizzat hazır bulunmaları ve ortaklar cetvelini imzalamaları şarttır.

(2) Ancak, yönetim kurulu üyelerinin ibrası; bunlara yapılacak ödemeler; yönetmelikler ile diğer düzenleyici işlemlerin kabulü veya değiştirilmesi; yönetmelikte genel kurulun yetkisinde tanımlanan gayrimenkul alımı ve satımı ile gayrimenkullerin değerlendirilmesi, kredi kullanımı, yatırım, imalat ve inşaat iş ve işlemleri; alacakların terkin; şube açmaya ve işletme kurmaya, şirket ve diğer teşekküllere iştirak etmeye veya çıkmaya ilişkin kararların alınabilmesi için her halükarda genel kurula katılma hakkına sahip ortakların en az 1/10'unun (genel kurula katılma hakkına sahip ortak sayısı 1.000'in üzerinde ise 1/20'sinin) bizzat toplantıda bulunması ve ortaklar cetvelini imzalaması gerekir.

(3) Kooperatifin dağılması veya diğer bir kooperatifle birleşmesi hakkındaki kararlar için genel kurula katılma hakkı olan ortakların en az yarısından bir fazlasının bizzat hazır bulunması ve hazır bulunanların 3/4'ünün oyu gerekir. Ayrıca ortakların şahsi sorumluluklarının ağırlaştırılması veya ek ödeme yükümleri ihdası hakkında alınacak kararlarda genel kurul toplantısına katılma hakkı olan ortakların en az yarısından fazlasının toplantıda hazır bulunması ve hazır bulunanların 2/3'ünün rızası gereklidir.

(4) Toplantının açılabilmesi için, Bakanlık temsilcisinin hazır bulunması gerekir. Ancak, usulüne uygun müracaat yapıldığı halde, Bakanlık temsilcisi toplantıya gelmemiş ise, bir saat beklenir. Temsilci yine gelmemiş ise, durum toplantı açılmadan önce kooperatif yönetim kurulu tarafından bir tutanakla tespit edilerek toplantıya başlanır. Bakanlık

temsilcisinin sonradan gelmesi halinde durum bu defa genel kurul divan başkanlığı tarafından tutanağa geçirilir. Bakanlık temsilcisinin gelmeyeceği daha önceden kooperatife yazı ile bildirilmiş ise bir saat beklenmeksizin toplantı açılır.

(5) Kooperatif birliğe bağlı ise, genel kurul toplantısında birlik de temsilci bulundurabilir.

(6) Toplantı; yönetim kurulu başkanı, bulunmadığı takdirde yönetim kurulu başkan vekili, o da yoksa kooperatif müdürü veya vekili tarafından açılır.

(7) Genel kurul toplantısını yönetmek üzere, genel kurula katılma hakkına sahip ortaklar veya kooperatifin bağlı bulunduğu birlik tarafından görevlendirilenler arasından açık oyla bir başkan ve iki katipten oluşan bir genel kurul divan heyeti seçilir. Divan başkanının ortaklar arasından seçilmesi şarttır. Divan heyetine yönetim kurulu üyeleri seçilemez. Divan başkanı dahil olmak üzere divan üyelerinden herhangi birinin toplantı esnasında genel kurulu terk etmesi halinde, toplantı geri kalan iki divan üyesince yürütülür. Divan heyeti sayısının ikinin altına düşmesi durumunda genel kurulda yeni bir divan heyeti seçilir ve genel kurul toplantısı, yeni seçilen divan heyeti tarafından kaldığı gündem maddesinden itibaren devam ettirilir. Yeni seçilen divan heyeti genel kurul tutanağının tümünü imzalamaya yetkilidir.

(8) Genel kurulda kararlar, özel nisaplar saklı kalmak üzere, oylama sırasında hazır bulunan ortakların çoğunluğu ile alınır.

(9) Genel kurulun vereceği kararlar, Kanun, anasözleşme ve diğer mevzuat hükümlerine aykırı olamaz.

(10) Genel kurulun bütün kararları, katipler tarafından tutanağa geçilir ve her sayfasının altı genel kurul divan heyeti ile varsa Bakanlık temsilcisi ve Birlik temsilcisi tarafından imzalanır. Genel kurul tutanağı mürekkepli kalem, daktilo veya bilgisayar ile yazılabilir.

Genel kurulda seçim ve tasnif usulü

MADDE 33- (1) Kooperatifin genel kurul toplantılarında divan heyeti ve denetçinin seçimi için açık oylama, yönetim kurulu ve kooperatif temsilcileri için yapılacak seçimlerde ise gizli oy açık tasnif usulü uygulanır.

(2) Divan heyeti için yapılacak açık oylama, genel kurula katılma hakkı olan ortakların işaret oylarının yönetim kurulu başkanı, bulunmadığı hallerde başkan vekili veya kooperatif müdürü ya da vekili ve Birlik temsilcisi tarafından müştereken sayılması ve mutabakata varılması suretiyle yapılır.

(3) Gizli oylamada, kooperatif mührü ile mühürlenmiş boş oy pusulalarının kullanılması esas olmakla birlikte, basılı oy pusulası da kullanılabilir. Genel kurulun yalnızca basılı oy pusulası kullanılması yolunda alacağı karar geçersizdir. Genel kurulda kooperatif mührü ile mühürlenmiş boş oy pusulaları ve basılı oy pusulalarından başka bir pusula seçim için kullanılamaz. Matbaada basılmış veya yazı makinesi ile yazılmış ya da çoğaltılmış oy pusulaları basılı oy pusulası sayılır.

(4) Yönetim kurulu ve Kooperatif Temsilcileri için ayrı ayrı oy pusulası kullanılır. Seçimlerde oy pusulalarına, yönetim kurulu ve Kooperatif temsilcisi sayısı kadar asıl ve aynı

sayıda yedek üye adayı, ortak numaralarıyla ayrı ayrı bölümler halinde yazılır. Bu şekilde uymayan oy pusulaları geçersiz sayılır. Oy pusulasına yönetim kurulu ve kooperatif temsilcilikleri için seçilecek üye sayısından fazla isim yazılması veya adayların ortak numarası, adı gibi ibarelerin dışında oy kullananın kimliğini belli edecek ya da anlaşılabilir hareket edildiğini gösterecek şekilde herhangi bir ibarenin yazılması ya da işaret konulması durumunda o oy pusulası iptal edilir. Oy pusulalarındaki isimlerin üzeri çizilerek yerlerine yenilerinin yazılması mümkündür. Yeni yazılanlar için çizilerek yazıldığı yerdeki sıralama esas alınır. Adaylardan bazılarının isimlerinin çizilmesine karşılık, yerlerine yenilerinin yazılmaması durumunda, üzeri çizili olmayanlara birer oy verilmiş sayılır.

(5) Bu anasözleşmenin 55 inci maddesi uyarınca seçilmesi gereken denetçi ve yedeği için, yönetim kurulunca veya genel kurulda önerilen isimler arasından ayrı seçim yapılır.

(6) Seçimlerde en çok oy alanlar seçilmiş sayılır. Oyların eşitliği halinde Divan Başkanının uygun göreceği şekilde kura çekimi yapılır. Seçilmiş olan yedeklerin sıralaması oy sayısına göre yapılır. Oylarda eşitlik halinde oy pusulasındaki sıralama esas alınır. Farklı oy pusulalarında olmakla birlikte, eşit oy alanların oy pusulalarındaki sıralarının da aynı olması durumunda, söz konusu sıra için Divan Başkanının uygun göreceği şekilde kura çekilir.

(7) Basılı oy pusulaları için de aynı şartlara uyulur. Yönetim kurulu ile Kooperatif Temsilcilerinin seçimi için ayrı sandık kullanılır.

(8) Genel kurulda oy pusulalarının tasnifi için seçimlere geçilmeden önce, genel kurula katılan ortaklar arasından açık oyla bir tasnif kurulu seçilir. Genel kurul, divan başkanı ve üyelerini tasnif kurulu olarak görevlendirebilir. Birliğin, temsilen genel kurulda görevlendirdiği temsilcisi, gözlemci olarak tasnif kuruluna katılır.

(9) Yapılacak her gizli oylama için ayrı bir oylama cetveli kullanılır ve ortaklar ancak bu cetveli imzalayarak oyunu kullanabilir. Ortaklar cetvelinin boş bir nüshası her sayfaya "oylama cetveli" olduğu belirtilmek suretiyle bu amaçla kullanılabilir.

(10) Tasnifi müteakip, tasnif kurulunca seçim sonuçlarını gösterir bir tutanak tanzim edilerek imzalanır.

(11) Seçilenler, seçildikleri tarihten itibaren kooperatifin işlerini görmeye yetkilidir.

Görev ve yetkileri

MADDE 34- (1) Genel kurulun görev ve yetkileri aşağıda gösterilmiştir:

a) Bilanço ve bilanço hesaplarının dökümü ile gelir gider farkı hesaplarını inceleyerek kabul veya reddetmek; yönetim kurulu tarafından verilen raporlar ile denetçi tarafından düzenlenen raporu müzakere etmek,

b) Yönetim kurulu üyeleri ile birlik genel kuruluna katılacak kooperatif temsilcilerini ve bunların yedeklerini seçmek,

c) Yönetim kurulu üyelerini ibra etmek veya sorumluluklarına karar vermek, gerektiğinde bunları azletmek,

ç) Yönetim kurulunun teklifi üzerine, Kooperatif birliğe bağlı ise Birliğin belirlediği ilke ve esasları da dikkate alarak, kooperatifin kısa-orta-uzun vadeli çalışma politikası ve stratejilerini belirlemek, bunların uygulanmasına yönelik yıllık çalışma programını ve bütçesini görüşmek ve karara bağlamak,

- d) Tahsili imkansız ve karşılıksız kalan alacakların terkinin ile yedek akçeden ve diğer kaynaklardan karşılanmasına karar vermek,
- e) Bilanço açıklarının ortaklardan ek ödeme istenmesi suretiyle kapatılması hususunda karar almak,
- f) Yönetim kurulu üyelerine verilecek huzur hakkı ile harcırah miktarı ve ödenme esaslarını belirlemek,
- g) Yönetim kurulu tarafından verilen ortaklıktan çıkarma kararlarına karşı yapılan itirazları inceleyip karara bağlamak,
- ğ) Kooperatifin başka bir kooperatif veya şirketle birleşmesi, tür değiştirmesi, dağılması ve tasfiyesine karar vermek, tasfiye kurulu üyeleri ve yedeklerini seçmek,
- h) Kanun (13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 391 inci maddesinde sayılanlar hariç), anasözleşme ve iyi niyet esasları ile genel kurul kararlarına aykırı olduğu ileri sürülen yönetim kurulu kararlarının iptal edilip edilmeyeceği konusunda karar vermek,
- ı) Birliğe girmeye ve Birlikten çıkmaya karar vermek,
- i) Gayrimenkul alım ve satımı ile gayrimenkul üzerindeki diğer tasarruf ve işlemlere, kredi kullanımına, yatırımlara, imalat ve inşaat işlerine ilişkin usul ve esasları düzenleyen yönetmeliği karara bağlamak,
- j) Yönetmelikte belirlenen tutarlardaki gayrimenkul alım ve satımı, kredi kullanımı, yatırım, imalat ve inşaat işlerini karara bağlamak,
- k) Kooperatifin denetimini yapacak denetçiyi ve yedeğini seçmek, ilgili mevzuat çerçevesinde gerektiğinde değiştirmek,
- l) Aynı birliğe bağlı diğer kooperatiflerle müşterek çalışma ve ayrılma konusunda karar vermek,
- m) Rehin işlemleri konusunda karar almak ya da yönetim kuruluna yetki vermek,
- n) Şube açılması konusunda karar vermek,
- o) Kurulmuş ise, uzmanlar komitesi tarafından düzenlenen raporu görüşmek, kooperatifin varlığı ve faaliyetlerinin geliştirilip sürdürülmesi için gerekli telafi edici tedbirlere ilişkin kararları almak,
- ö) Şirket ve diğer teşekküller kurmaya, bu şirket ve teşekküllere iştirak etmeye veya bunlardan çıkmaya, vakıf kurmaya veya kurulu olanlara katılmaya karar vermek veya bu konuda yönetim kurulunu yetkili kılmak,
- p) Kanun ve anasözleşme ile genel kurula tanınmış olan diğer konular hakkında karar vermek.

(2) Bu maddenin (ç), (d), (e), (ğ), (i), (j), (o) ve (ö) numaralı bentlerinde yer alan hususlarla ilgili yönetim kurulunun teklifleri ve bunlara ilişkin açıklayıcı bilgiler genel kuruldan en az 15 (onbeş) gün önce kooperatif merkezinde ortakların incelemesine sunulur ve talep eden ortaklara birer sureti mutlaka verilir.

Bilançonun tasdiki ve ibra

MADDE 35- (1) Bilançonun onaylanmasına ilişkin genel kurul kararı, kararda aksine açıklık bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu üyeleri ile Kooperatif yöneticilerinin ibrası sonucunu doğurur. Bununla birlikte, bilançoda bazı hususlar hiç veya gereği gibi belirtilmemişse veya bilanço kooperatifin gerçek durumunun görülmesine engel olacak bazı hususları içeriyorsa ve bu hususta bilerek ve isteyerek hareket edilmişse onama ibra etkisini doğurmaz.

(2) Genel kurulca, görüşülen hesap dönemine ilişkin olarak seçilen denetçi tarafından düzenlenen raporlar genel kurulda görüşülmeden bilanço ve hesaplar kabul; yönetim kurulu

üyeleri ibra edilmiş sayılmaz. Denetçi raporunun ve varsa denetim sonucunda genel kurul gündemine alınarak görüşülmesi istenilen hususların görüşülmesinden önce bilanço ve hesapların kabulü ile ibra hakkında verilen kararlar geçerli değildir.

(3) Divan Başkanı, varsa gerek Bakanlığın, gerekse denetçinin denetimi sonucunda genel kurul gündemine alınarak görüşülmesi istenilen hususları, yönetim kurulu üyelerinin ibralarından önce genel kurula açıklayarak müzakeresini sağlamak; bu kapsamda hangi hususların ve maddi olayların müzakere edildiğini, genel kurulda sorulan soruları, verilen cevapları ve alınan kararları tutanağa geçirmek zorundadır.

(4) İbra edilmeyen yönetim kurulu üyeleri, aynı genel kurulda bu göreve tekrar seçilemez. Genel kurulca ibranın geriye bırakılmasına karar verilmiş ise, ibranın geriye bırakılması, yönetim kurulu üyelerinin tekrar seçilmelerine engel teşkil etmez. Ancak, ibranın karara bağlandığı genel kurul toplantısında ibra edilmeyen yönetim kurulu üyelerinin üyelikleri kendiliğinden düşer.

İbranın etkisi

MADDE 36- (1) İbra kararı genel kurul kararıyla kaldırılamaz. Bu konuda 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 53 üncü maddesi hükmü saklıdır.

(2) Genel kurulun sorumluluktan ibraya ilişkin kararı, ibranın kapsadığı açıklanan maddi olaylara ilişkin olarak kooperatifin, ibraya olumlu oy veren ve ibra kararını bilerek ortaklığı devralan ortakların dava hakkını kaldırır. Diğer ortakların dava hakları da ibra tarihinden itibaren altı ay geçmesiyle düşer.

Kooperatifin uğradığı zararın tazmini

MADDE 37- (1) Kooperatifin uğradığı zararın tazminini, kooperatif ve her bir ortak isteyebilir. Ortaklar tazminatın ancak kooperatife ödenmesini isteyebilir.

(2) 6102 sayılı Kanunun ilgili hükümleri saklı kalmak üzere; genel kurulda kooperatifin uğradığı zararın tazmini için yönetim kurulu aleyhine tazminat davası açılması yönünde karar alınmışsa, bu davanın kooperatif adına kimin tarafından açılacağı da aynı kararda belirtilir ve dava, genel kurulca yetkili kılınanlar tarafından, genel kurul karar tarihinden itibaren bir ay içinde açılır. Bu sürenin geçirilmesi ile dava hakkı düşmez

Kararların tesiri

MADDE 38- (1) Kanun ve anasözleşmeye uygun surette toplanmış genel kurulda alınan kararlar, toplantıda bulunmayanlar veya aleyhte oy kullananlar hakkında da geçerli ve bağlayıcıdır.

Kararların bozulması

MADDE 39- (1) Aşağıda yazılı kimseler kanuna, anasözleşme hükümlerine ve iyi niyet esaslarına aykırı olduğu iddiasıyla genel kurul kararları aleyhine, toplantıyı izleyen gündün başlamak üzere bir ay içinde, kooperatifin merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeye başvurabilir:

a) Toplantıda hazır bulunup da kararlara muhalif kalarak keyfiyeti tutanağa geçiren veya oyunu kullanmasına haksız olarak müsaade edilmeyen yahut toplantıya çağrının usulü dairesinde yapılmadığını veyahut gündemin gereği gibi ilan ve tebliğ edilmediğini yahut da

genel kurul toplantısına katılmaya yetkili olmayan kimselerin karara katılmış bulduklarını iddia eden ortaklar,

b) Yönetim kurulu,

c) Kararların yerine getirilmesi yönetim kurulu üyelerinin şahsi sorumluluklarını mucip olduğu takdirde bunların her biri.

(2) Bozma davasının açıldığı ve duruşmanın yapılacağı gün, yönetim kurulu tarafından Kooperatif merkezinde görülebilecek bir yere asılarak usulen ilan olunur.

(3) Genel kurul kararının bozulmasına ilişkin mahkeme kararı, kesinleştikten sonra bütün ortaklar için hüküm ifade eder. Bu kararın bir sureti derhal ticaret siciline tescil ettirilir.

Genel kurul tutanağı

MADDE 40- (1) Genel kurul toplantılarının muteber olabilmesi için, ortaklar tarafından yapılan beyanlar ile muhalif kalanların muhalefet sebeplerini, yapılan seçimler ile verilen kararları içeren bir tutanak düzenlenir. Bu tutanakta, toplantıya katılanların sayısı ile kullanılan olumlu ve olumsuz oyların sayısı ayrıca gösterilir.

(2) Genel kurul tutanağı ile bu tutanağa ek olan belgelerin her sayfasının altı, genel kurul divan başkanı ve üyeleri ile varsa Bakanlık temsilcisi ve Birlik temsilcisi tarafından imzalanır. Tutanak eki olan belgelerin tutanağa aynen yazılmasına gerek olmayıp, tutanakta sadece bunlara ilişkin yapılan görüşmeler ve sonuçlarının yazılı olması ve eklerin tutanakta belirtildiği şekilde numaralandırılmış olması yeterlidir.

(3) Genel kurul tutanağının bir örneği veya genel kurulda alınan kararların tamamını içeren bir doküman, Kooperatifte ortakların kolayca görüp inceleyebilecekleri şekilde bir ay süreyle Kooperatif merkezinde asılı tutulur. Genel kurul tutanağı, ayrıca Kooperatif Bilgi Sistemine yüklenir.

Genel kurul kararlarının tescil ve ilanı

MADDE 41- (1) Kooperatif müdürü, bulunmadığı durumlarda vekili, toplantıya çağrının usulüne uygun yapıldığını gösteren belgeler ile ortaklar cetveli ve noterce onaylanmış genel kurul tutanağının bir suretini toplantı tarihinden itibaren 15 (onbeş) gün içinde ilgili ticaret sicili müdürlüğüne vererek tescil ve ilana tabi hususları tescil ve ilan ettirmekle yükümlüdür.

Bakanlığa ve birliğe gönderilecek belgeler

MADDE 42- (1) Toplantı gününden itibaren en geç bir ay içinde, yönetim kurulu ve denetçi raporları, varsa uzmanlar komitesi raporları ile bilanço ve gelir-gider cetvelleri, genel kurul tutanağı ile ortaklar cetvelinin ve istenebilecek diğer belgelerin onaylı birer örneği, kooperatifin Ticaret Siciline tescil edildiği yerdeki Valiliğe (Ticaret İl Müdürlüğü'ne) ve bilgi için bağlı olunan birliğe verilir.

B) YÖNETİM KURULU

Yönetim kurulu üyelerinin seçimi ve görev süresi

MADDE 43- (1) Yönetim kurulu, genel kurul toplantısına katılma hakkına sahip ortaklar arasından genel kurulca azami dört yıl için seçilen en az 2, en fazla 4 üye ile kooperatif müdürü veya vekilinden oluşur. Ancak, yönetim kurulu seçiminin yapıldığı genel kurul öncesinde tamamlanan son dört hesap dönemi net satışlar ortalaması, Bakanlıkça farklı

bir tutar belirlenmemiş ise, 20 (yirmi) milyon Türk Lirası'nı aşan Kooperatif, bağlı bulunduğu Birliğin olumlu görüşü ve Kooperatif genel kurul kararıyla yönetim kurulu üye sayısını 6'ya kadar çıkarabilir. Görev süresi dolan yönetim kurulu üyelerinin görevleri, altı ayı geçmemek üzere, yapılacak ilk genel kurul toplantısına kadar devam edebilir. Yönetim kuruluna seçilen asıl üye sayısı kadar da aynı süreyle yedek üye seçilir.

(2) Süresi sona eren yönetim kurulu üyelerinin tekrar seçilmeleri mümkündür.

(3) Yönetim kurulu üyelerinin, 4572 sayılı Kanun çerçevesinde azilleri söz konusu ise, aynı genel kurulda yeni seçilen yönetim kurulu üyeleri öncekilerin görev sürelerini tamamlar.

Seçilme şartları ve bağdaşmayan görevler

MADDE 44- (1) Yönetim kurulu asıl ve yedek üyelerinde gerek seçimleri sırasında, gerekse görev yaptıkları süre içinde aşağıdaki şartlar aranır.

- a) Türk vatandaşı olmak,
- b) En az ilkokul mezunu olmak,
- c) 23 üncü maddenin ikinci fıkrasının (a) bendi uyarınca genel kurul toplantısına katılma hakkına sahip ortak olmak (23 üncü maddenin üçüncü fıkrası hükmü saklıdır.)
- ç) Kooperatifin çalıştığı ürünler üzerinde ticaret veya komisyonculuk yapanlar ve faizle para veya mal olarak kredi verenlerle menfaat veya eş ya da birinci dereceden kan ve yakın hısımlık ilişkisi bulunmamak,
- d) Devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, görevi kötüye kullanma, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından ya da 1163 sayılı Kanun hükümlerine göre mahkûm olmamak,
- e) Diğer yönetim kurulu asıl üyeleri ve yedek üyelerle, eş veya ikinci derece dahil kan ve yakın hısımlık ilişkisi olmamak,
- f) Gerek ortağı olduğu kooperatif ve bağlı olduğu birliğin, gerekse aynı ürün üzerinde çalışan başka kooperatif veya birliğin personeli olmamak,
- g) Başka bir tarım satış kooperatifi yönetim kurulu üyesi olmamak (Kooperatif müdürleri veya vekilleri için bu anasözleşmenin 53 üncü maddesi uyarınca, birden fazla Kooperatifte görev almaları durumunda bu şart aranmaz),
- ğ) Aynı zamanda kooperatifin denetçisi olmamak.

(2) Yönetim kurulu asıl üyeliğine seçilenlerden, kooperatif denetçisi, kooperatifin bağlı bulunduğu birliğin yönetim kurulu üyesi veya denetçisi olarak görevli bulunanlar, bunlardan ancak birini tercih etmek zorundadır.

(3) Yönetim kurulu üyelerinin seçilme şartları denetçi tarafından araştırılır. Bu şartları taşımadıkları halde seçilenler ile sonradan kaybedenlerin görevleri kendiliğinden sona erer. Görevi sona eren yönetim kurulu üyelerinin yerine sırasıyla yedekler çağrılır.

(4) Haklarında yukarıdaki suçlarla ilgili olarak kamu davası açılmış olanların görevleri ilk genel kurul toplantısına kadar devam etmekle beraber, yönetim kurulunca bu durumdaki üyelerin genel kurulca azli veya göreve devamı hakkında karar alınmak üzere yapılacak ilk genel kurul gündemine madde konulur.

(5) Yönetim kurulu üyeleri, kooperatifin ve kooperatifin bağlı olduğu üst kuruluşların hissedarı oldukları şirketlerde, katıldıkları vakıflarda ve diğer teşekküllerde yönetim kurulu üyesi veya denetçi olamaz, personel olarak yahut başka bir şekilde ücretli görev alamaz.

(6) Beşinci fıkrada belirtilen diğer görevleri bulunmasına rağmen yönetim kurulu üyesi olarak seçilenler, seçildikleri tarih itibarıyla diğer görevlerinden ayrılmak zorundadır. Bu görevlerinden ayrılmayanların yönetim kurulu üyeliğine seçilmelerine ilişkin işlemler hükümsüzdür. Seçildikten sonra beşinci fıkradaki diğer görevleri edinen yönetim kurulu üyelerinin sonradan edindikleri görevlere ilişkin seçilme veya görevlendirme işlemleri ile sözleşmeler de hükümsüzdür. Seçilme işlemleri bu şekilde hükümsüz olanların yerine yedekleri çağrılır.

(7) Yönetim kurulu üyelerinin fiilen bu görevleri yürüttükleri dönemde; bunların (12/4/2011 tarihinden önce seçilen ya da göreve başlayan eş veya hısımlarının durumu saklı kalmak üzere) eş ve ikinci derece dahil kan ve kayın hısımları, kooperatif ve kooperatifin bağlı bulunduğu üst kuruluşlar ile bunların % 50'den fazla hissedarı oldukları şirketlerde, katıldıkları vakıflarda ve diğer teşekküllerde yönetim kurulu üyesi veya denetçi olamaz, personel olarak veya başka bir şekilde ücretli olarak işe alınamaz.

(8) Bu madde hükümlerine aykırı uygulamalar denetçi tarafından araştırılır.

Görev ve yetkileri

MADDE 45- (1) Yönetim kurulu, karar organı olarak kanun, anasözleşme ve genel kurul kararları ile kooperatif bir birliğe bağlı ise birliğin belirleyeceği ilke ve esaslar doğrultusunda kooperatif faaliyetlerinin yürütülmesine ilişkin ilke ve esasları saptar, yıllık çalışma programları, politika ve stratejiler ile personel politikasını belirler, iş ve işlemlerin bunlara uygun yürütülmesini gözetir, genel kurul ve yönetim kurulu kararlarının yerine getirilmesini denetler ve açıkça genel kurulun yetkisinde tanımlanan hususlar dışında kooperatifin işletme konusunun ve amacının gerçekleştirilmesi için gerekli olan kararları alır. Yönetim kurulu kooperatif işlerini müdür veya vekili aracılığıyla yürütür.

(2) Yönetim kurulunun bu kapsamdaki başlıca görev ve yetkileri şunlardır:

a) Genel kurula sunulacak kooperatifin faaliyet politika ve stratejilerini, performans hedeflerini, teklif, rapor, finansal tablolarını, yıllık çalışma programını ve bütçeyi süresi içinde doğru olarak hazırlatmak,

b) Birliğin belirlediği ilke ve esaslar ile genel kurul kararlarını dikkate alarak, ürün alım yöntemi ve esasları ile ürünlerin en iyi şartlarda değerlendirilmesini ve kooperatif çalışmalarının düzenli yürütülmesini sağlayacak esasları tespit etmek,

c) Personel Yönetmeliği hükümlerine, Kooperatifin faaliyet politika ve stratejileri ile yıllık çalışma programlarına ve Kooperatif birliğe bağlı ise birliğin bu konuda belirlediği ilke ve esaslara uygun olarak, personel politikasını belirlemek, personel iş ve işlemlerinin bunlara uygun yürütülmesini gözetmek,

ç) Ortaklar ile ortak olmak için başvuruların anasözleşmede belirtilen şartları taşıyıp taşımadıklarını araştırmak, çıkacak veya çıkarılacak ortaklar hakkında karar vermek,

d) Genel kurul gündemini tespit etmek ve genel kurulu toplantıya çağırarak,

e) Ertelenecek kooperatif alacakları hakkında karar vermek,

f) Genel kurulca, kooperatif birliğe bağlı ise birlik genel kurulunca kabul edilen yönetmelik hükümleri çerçevesinde ve yönetmelikle verilen yetkiler kapsamında, gayrimenkul alım ve satımı ile gayrimenkul üzerindeki diğer tasarruf ve işlemlere, kredi kullanımına, yatırımlara, imalat ve inşaat işlerine karar vermek ve uygulamak,

- g) Birlik kaynaklarından kullanılacak kredilerde birliğin belirlediği ilke ve esasları gözetmek şartıyla, ortaklara kullanılacak krediler hakkında karar almak,
- ğ) Kredi kullanımını için kooperatif gayrimenkulleri üzerine ipotek konulmasına ve Kooperatif taşınurlarının rehin ettirilmesine karar vermek,
- h) Alınmış olan kredilerden ve kooperatife kredi açacak müesseselere olan taahhüt ve vecibelerden ortakları haberdar etmek,
- ı) Bakanlıkça ve Birlikçe istenecek her türlü bilgi ve belgeyi vermek veya süresi içinde verilmesini sağlamak ve denetim için görevlendirilen yetkili elemanlara gerekli kolaylığı göstermek,
- i) Birliğin belirlediği ve genel kurulca da karara bağlanan müşterek çalışma esaslarını uygulamak ve uygulatmak,
- j) Bakım ve onarım işleri ile makine, ekipman, teçhizat vb. alımlarına karar vermek veya bu konularda müdürü yetkili kılmak,
- k) Kooperatif iştirakleri ve Birlik dışındaki ortaklıklarda Kooperatifi temsil edecek temsilcileri belirlemek,
- l) Dava açmaya, davadan vazgeçmeye, sulh ve feragate karar vermek ve alacak tahsilinden vazgeçmek,
- m) Alım-satım merkezleri ile genel kurul kararı doğrultusunda şube açmak,
- n) 4572 sayılı Kanununun 5 inci maddesinin ikinci fıkrası hükümleri çerçevesinde uzmanlar komitesi kurmak, kooperatif birliğe bağlı ise birlik tarafından kurulan uzmanlar komitesinin hazırladığı raporu genel kurula sunmak,
- o) Kooperatife yapılan bağışların kooperatif amacına uygun işlerde kullanılmasını sağlamak,
- ö) Kanun ve anasözleşme ile yönetim kuruluna verilen diğer görevleri yerine getirmek.

(3) Yönetim kurulu; kanun, anasözleşme ve ilgili mevzuat ile münhasıran yönetim kuruluna verilmiş olanlar hariç olmak üzere, yukarıdaki görev ve yetkilerinden, kendi sorumluluğu saklı kalmak kaydıyla, kooperatif işlerinin yürütülmesinin zorunlu kıldığı görev ve yetkileri müdüre veya vekiline devredebilir. Ayrıca, Müdür veya vekilinin, 53 üncü maddede tanımlanan görev ve yetkilerini kullanması için gerekli kolaylığı ve imkanları sağlar.

Görev bölümü ve toplantılar

MADDE 46- (1) Yönetim kurulu üyeleri; seçimlerini takiben yapacakları ilk toplantıda seçimle gelen üyeler arasından bir başkan, bir başkan vekili, gereğine göre de bir katip ve muhasip üye seçerek görev bölümü yaparlar. Ayrıca bu toplantıda yönetim kurulu toplantılarına çağrının ne şekilde yapılacağı kararlaştırılır. Toplantıya çağrının ispat edilebilir bir yöntemle yapılması zorunludur.

(2) Yönetim kurulu başkanın, yokluğunda müdürün veya vekilinin çağrısı üzerine toplanır. Her üye yönetim kurulunun toplantıya çağrılmasını başkandan yazılı olarak isteyebilir.

(3) Yönetim kurulu ayda bir kez olağan olarak toplanır. Kooperatif işlerinin zorunlu kıldığı durumlarda, gerekçeli olarak, olağanüstü toplanabilir. Gündemin yoğunluğuna göre bir günü aşan toplantılar tek toplantı sayılır. Toplantı, en az yarıdan fazla üyenin katılımıyla yapılır. Kararlar toplantıda hazır bulunanların çoğunluğu ile verilir. Oyların eşitliği halinde keyfiyet gelecek toplantıya bırakılır. Bu toplantıda da eşitliğin devam etmesi halinde söz konusu teklif reddedilmiş sayılır.

(4) Toplantılarda bulunmayan üyeler temsilen oy kullanamaz ve toplantılara vekil aracılığı ile de katılamaz.

(5) Toplantılar kooperatif merkezinde yapılır. Ancak, üyelerin çoğunluğunun onayı ile başka herhangi bir yerde de yapılabilir.

(6) Alınan kararların, kullanılmadan önce notere onaylatılmış bir karar defterine tarih ve numara sırasıyla yazılması veya kararları içeren tutanakların bu deftere yapıştırılarak kenarlarının kooperatif mührü ile mühürlenmesi şarttır. Tüm üyelerin isimleri kararın baş tarafına yazılır ve alt tarafı toplantıya katılanlarca boşluk bırakılmaksızın isim yazılarak imzalanır.

(7) Verilen karara karşı olanlarla çekimser kalan üyeler, karşı olma veya çekimser kalma sebeplerini kararın altına yazarak imzalar. Toplantıya katıldığı halde, alınan kararları imzalamayan veya karara muhalefet şerhini düşmeyen üye, ilgili toplantıya katılmamış sayılır.

Toplantı gündemi

MADDE 47- (1) Yönetim kurulu toplantılarına ait gündem yönetim kurulu başkanı, yoksa müdür veya vekili tarafından hazırlanır.

(2) Gündem değişikliği veya gündeme madde eklenmesi, yönetim kurulunca bu hususta karar alınmasına bağlıdır.

Müzakereye katılma yasağı

MADDE 48- (1) Yönetim kurulu üyesi, kendisinin kooperatif dışı kişisel menfaatiyle veya alt ve üst soyundan birinin ya da eşinin yahut üçüncü derece dâhil üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarından birinin kişisel ve kooperatif dışı menfaatiyle kooperatifin menfaatinin çatıştığı konulara ilişkin müzakerelere katılamaz. Bu yasağın, yönetim kurulu üyesinin müzakereye katılmamasının dürüstlük kuralının gereği olan durumlarda da uygulanır. Tereddüt uyandıran hâllerde, kararı yönetim kurulu verir. Bu oylamaya da ilgili üye katılamaz. Menfaat uyuşmazlığı yönetim kurulu tarafından bilinmiyor olsa bile, ilgili üye bunu açıklamak ve yasağa uymak zorundadır.

(2) Bu hükümlere aykırı hareket eden yönetim kurulu üyesi ve menfaat çatışması nesnel olarak varken ve biliniyorken ilgili üyenin toplantıya katılmasına itiraz etmeyen üyeler ve söz konusu üyenin toplantıya katılması yönünde karar alan yönetim kurulu üyeleri bu sebeple kooperatifin uğradığı zararı tazminle yükümlüdür.

(3) Müzakereye yasağın nedeniyle katılmamanın sebebi ve ilgili işlemler yönetim kurulu kararına yazılır.

Üyeliğin boşalması

MADDE 49- (1) Yönetim kurulu üyelerinin;

a) Ölümü veya istifa etmeleri,

b) Geçerli ve makul bir özür olmaksızın arka arkaya üç toplantıya katılmamaları veya özürlerinin sürekli olarak altı aydan fazla sürmesi,

c) Müteselsil kefalet borçları dahil borçlarını vadeyi takip eden altı ay içerisinde ödememeleri (erteleme sebepleri hariç),

ç) Görevde buldukları her iş yılında rekolte beyannamesi vermemeleri ya da İl ve İlçe Hasar Tespit Komisyonlarından şahıs bazında alınacak veya diğer resmi kurumlarca düzenlenecek geçerli bir belgeyle tespit edilen doğal afet, bitki hastalıkları gibi kendi elinde

olmayan nedenler dışında rekolte beyannamelerinde ürün teslim edemeyeceklerini bildirmeleri,

d) Kooperatif yönetim kurulunca veya kooperatifin Birliğe bağlı olması durumunda Birlik tarafından söz konusu iş yılında başka bir oranın belirlenmesi veya ürün alınmamasına karar verilmesi halleri saklı kalmak üzere, teslimini taahhüt ettiği ürünün en az %50'sini, başka bir oran belirlenmişse bu oran doğrultusunda taahhüt ettiği ürünü teslim etmemeleri (23 üncü maddenin üçüncü fıkrası saklıdır),

e) Kooperatif ortaklığından çıkmaları veya çıkarılmaları,

f) Yönetim kurulu üyeliğine seçilmeye mani halleri bulunduğu sonradan anlaşılması veya seçilme şartlarından birini kaybetmeleri, hallerinde görevleri kendiliğinden sona erer.

(2) Yönetim kurulu üyeliğinin boşalması halinde, yedekler arasından sıralamaya göre yönetim kurulu kararıyla yedek üyeler göreve çağrılır.

(3) Yönetim kurulu toplantı nisabını kaybederse boşalan yönetim kurulu üyeliklerine müdür veya vekili tarafından gecikilmeksizin yeteri kadar yedek üye çağrılır.

(4) Yedek üyelerle de yönetim kurulunun tamamlanamaması halinde, eğer yönetim kurulu toplantı nisabını kaybetmemişse, üyelik şartlarını haiz birini geçici olarak yönetim kurulu üyeliğine seçip ilk genel kurulun onayına sunar. Onaylanması halinde selefinin süresini tamamlar. Yönetim kurulu toplantı nisabının altına düşmüşse, kooperatifin bağlı bulunduğu birlik veya mahkemeden alacakları izinle müdür veya vekili ya da ortaklardan biri tarafından seçimler yapılmak üzere derhal genel kurul toplantıya çağrılır.

Sorumluluk ve yasak muameleler

MADDE 50- (1) Kooperatif yönetim kurulu ile temsile yetkili personeli, tüm faaliyet ve kararlarında, iş ve işlemlerinde genel kabul görmüş rasyonel işletmecilik uygulamaları ile kurumsal yönetim ve kooperatifçilik ilkelerini dikkate alır, kooperatifin kuruluş amaçları doğrultusunda hareket eder; varlıklarını, mali yapısını ve rekabet gücünü koruyup geliştirme yönünde gerekli titizliği gösterir ve basiretli bir tacir gibi davranır.

(2) Üyeler, yönetim kurulundaki faaliyetleri sırasında öğrendikleri kooperatif ile kooperatif birliğe bağlı ise birliğe ve bu kuruluşların bağlı ortaklıklarına ait ticaret veya işletme sırlarını saklamakla yükümlüdür.

(3) Yönetim kurulu, gerekli defter ve belgeler ile genel kurul belgelerinin ve ortak listelerinin muntazaman hazırlanıp, tutulup, saklanmasından ve gelir-gider hesabı ile yıllık bilançonun kanuni hükümlere uygun olarak hazırlanıp incelenmek üzere denetçiye verilmesinden sorumludur.

(4) Yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif personeli ortaklık işlemleri dışında kendisi veya başkası namına, bizzat veya dolaylı olarak kooperatifle kooperatif konusuna giren bir ticari muamele yapamaz.

(5) Yönetim kurulu üyelerinin, kooperatif ortağı olmayan, alt ve üst soylarından biri, eşi yahut üçüncü dereceye kadar, üçüncü derece dahil, kan ve kayın hısımlarından herhangi biri kooperatife nakit borçlanamaz. Bu kişiler için kooperatif kefalet, garanti ve teminat veremez, sorumluluk yüklenemez, bunların borçlarını devralamaz. Aksi hâlde, kooperatif

alacaklıları bu kişileri, kooperatifin yükümlendirildiği tutarda kooperatif borçları için doğrudan takip edebilir.

(6) Yönetim kurulu üyeleri kanundan veya anasözleşmeden doğan bir görevi veya yetkiyi devrettiğinde, devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hâlinde, bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumludur.

(7) Yönetim kurulunca kooperatifi tanıtma ve ortak kaydetmek amacıyla yapılacak ilan, reklam ve açıklamalar, eksik ve gerçeğe aykırı olamayacağı gibi, yanıltıcı bilgi ve unsurlar taşıyamaz.

(8) Yönetim kurulu üyeleri ve temsile yetkili şahıslar, genel kurulun devredemeyeceği yetkileri kullanamaz.

(9) Yönetim kurulu üyeleri, kendi kusurlarından ileri gelen zararlardan sorumlu olup, kooperatife tazmin etmekle yükümlüdür. Birden çok üyenin aynı zararı tazminle yükümlü olmaları hâlinde, bunlardan her biri, kusuruna ve durumun gereklerine göre, zararın şahsen kendisine yükletilebildiği ölçüde, bu zarardan diğerleriyle birlikte müteselsilen sorumlu olur.

(10) Kusurlu olmadığını ispat eden üyeler ile karara muhalif kalıp durumu hemen denetçiye yazılı olarak bildiren veya özrü nedeniyle toplantıda hazır bulunmayan üyeler sorumluluktan kurtulur.

(11) Sorumlu olanlara karşı tazminat isteme hakkı, davacının zararı ve sorumluyu öğrendiği tarihten itibaren iki ve her hâlde zararı doğuran fiilin meydana geldiği günden itibaren beş yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. Şu kadar ki, bu fiil cezayı gerektirip, Türk Ceza Kanununa göre daha uzun dava zamanaşımına tabi bulunuyorsa, tazminat davasına da bu zamanaşımı uygulanır.

Cezai sorumluluk

MADDE 51- (1) Yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif personeli suç teşkil eden fiil ve hareketlerinden ve özellikle kooperatifin para ve malları, bilânço, tutanak, rapor ve başka bütün evrak, defter ve belgeleri üzerinde işledikleri suçlardan dolayı “kamu görevlisi” gibi cezalandırılır.

(2) 1163 sayılı Kanunun ceza hükümleri kooperatif yönetim kurulu üyeleri ile personeli hakkında da uygulanır.

Yönetim kurulu üyelerinin ücretleri

MADDE 52- (1) Yönetim kurulunun seçikle gelen üyelerine katılacakları yönetim kurulu toplantısı başına, bir huzur hakkı ve toplantı için yapacakları seyahatler için harcırah ödenir. Ödemenin miktar ve şekli genel kurulca kararlaştırılır. Yönetim kurulu üyelerine ödenecek huzur hakkı ve harcırah ayda en fazla iki toplantıyı geçemez. Kooperatif müdürü veya vekiline, yönetim kurulu üyesi sıfatıyla ayrıca huzur hakkı ve harcırah ödenmez.

(2) Huzur hakkı ve harcırah tutarları, kooperatif birliğe bağlı ise birliğin belirlediği üst sınırı aşamaz. Yönetim kurulu üyelerine ödenecek huzur hakkı ve harcırahların üst sınırları, kooperatifin gelir durumu, iş hacmi ve mali imkanları gibi kriterler gözetilerek objektif bir şekilde belirlenir. Ancak, her bir yönetim kurulu üyesine toplantı başına ödenecek huzur hakkı tutarı; Kooperatifin yıllık net satışı 500 bin Türk Lirası'na kadar ise brüt asgari ücretin

1/5'ini, yıllık net satışı 500 (beşyüz) bin ile 20 (yirmi) milyon Türk Lirası arasında ise brüt asgari ücretin yarısını, 20 (yirmi) milyon Türk Lirasının üzerinde ise brüt asgari ücretin bir katını; toplantılar için ödenecek yolluk tutarı ise, kamu personeline ödenen en yüksek harcırah tutarının üç katını geçemez. Yönetim kurulu başkanlarına verilecek huzur hakkı için, toplantı başına yukarıdaki şekilde belirlenen üst sınırlar sırasıyla bu üst sınırların 1/8, 1/4 ve 1/2'si kadar artırılabilir.

(3) Yönetim kurulu üyelerinin, yönetim kurulu toplantıları dışında, Kooperatifin işleri ve görevleriyle doğrudan bağlantılı hususlarda yaptıkları seyahatleri için, yol gideri ve konaklama bedeli ile genel kurulca kararlaştırılan günlük tutarları geçmemek üzere, harcırah ödenebilir veya belge karşılığında yaptıkları harcamaları karşılanabilir. Genel kurulca bu kapsamda kararlaştırılan harcırah tutarları, Kooperatif bir birliğe bağlı ise birliğin belirlediği üst sınırları geçemez.

(4) Yönetim kurulu üyelerine, açık bir gündem maddesiyle, genel kurulca kararlaştırılan yukarıdaki nev'i ve miktarların dışında hiçbir ödeme yapılamaz.

Müdürlük ve diğer personel

MADDE 53- (1) Kooperatiflerin işleri kanun, anasözleşme ve diğer mevzuat hükümleri ile genel kurul ve yönetim kurulu kararlarına uygun olarak müdür veya vekili tarafından yürütülür.

(2) Yönetim kurulu, kooperatif işlerini yürütmek üzere, bir müdür veya vekil atar. Ayrıca, kooperatifin işlerinin gerekli kıldığı diğer personeli de istihdam edebilir. Kooperatif müdürü veya vekilinin en az dört yıllık yükseköğrenim kurumlarından mezun olması şarttır.

(3) Birliğin ortağı birden fazla kooperatif, işlerini aksatmayacak şekilde, aynı kişiyi vekaleten müdür olarak görevlendirebilir. Aynı kişi, asıl müdürlük görevi yanı sıra, en fazla iki kooperatifte vekaleten müdürlük görevini yürütebilir. Bu durumda, müdürün ücret ve diğer giderleri ilgili kooperatifler arasında birliğin belirleyeceği esaslara göre hakkaniyet ölçüsünde paylaşılır.

(4) İlgili mevzuata aykırı olmamak üzere, Kooperatifte istihdam edilecek müdür ve diğer personel ile kooperatife bağlı işletme, fabrika gibi işyerlerinin personel kadrosu, geçici personelde aranacak şartlar, atama, nakil, terfi, görevden alma, kadro ve özlük hakları ve sair esaslar Birlik yönetim kurulunca hazırlanarak birlik genel kurulca kabul edilecek bir yönetmelikte gösterilir. Kooperatif Birliğe bağlı değilse, söz konusu yönetmelik, yönetim kurulu tarafından hazırlanır ve genel kurul onayı ile yürürlüğe girer.

(5) Söz konusu yönetmelikte personel kadrolarının tespiti sırasında, bunlardan hangilerinin imza yetkisini haiz kadrolar olduğu açıkça belirtilir.

(6) Bütçede öngörülmek ve genel kurulca sınırları belirtilmek kaydıyla müdür ve diğer personele yönetim kurulunca tespit edilecek ücret verilir.

(7) Kooperatif müdürü kanun, anasözleşme ve ilgili mevzuatla münhasıran genel kurul ve yönetim kuruluna verilmiş olanlar hariç olmak üzere kooperatif işlerinin yürütülmesinin zorunlu kıldığı tüm görevleri yürütür ve yetkileri kullanır.

(8) Müdür ve temsile yetkili personel, tüm faaliyet ve kararlarında, iş ve işlemlerinde genel kabul görmüş rasyonel işletmecilik uygulamaları ile kurumsal yönetim ve

kooperatifçilik ilkelerini dikkate alır, Kooperatifin kuruluş amaçları doğrultusunda hareket eder; varlıklarını, mali yapısını ve rekabet gücünü koruyup geliştirme yönünde gerekli titizliği gösterir ve basiretli bir tacir gibi davranır.

(9) Müdürün başlıca görev ve yetkileri şunlardır:

a) Kooperatifin çalışma politika ve stratejilerini, performans hedeflerini, teklif, rapor, finansal tablolarını, yıllık çalışma programını ve bütçesini taslak olarak doğru ve süresi içinde hazırlamak ve yönetim kuruluna sunmak; verilen yetkiler çerçevesinde, genel kurul ve yönetim kurulunca kabul edilenleri uygulamak ve tedbirleri almak,

b) Ürün alımının ve kooperatif çalışmalarının düzen içinde yürütülmesini ve alınan ürünlerin en iyi şartlarda muhafazası ve değerlendirilmesini sağlamak,

c) Personel alımı, personelin görevine son verilmesi ve personele ilişkin diğer konulardaki görüş, öneri ve tekliflerini yönetim kuruluna sunmak,

ç) Ortaklara açılacak krediler hakkında yönetim kuruluna öneride bulunmak ve bu kredilerin, açılış gayesine uygun olarak kullanılması ve kooperatif alacaklarının gününde tahsili için gerekli tedbirleri almak,

d) Ertelenecek kooperatif alacakları hakkında yönetim kuruluna görüş, öneri ve tekliflerini sunmak,

e) Yönetmelik hükümleri ve genel kurul veya yönetim kurulunca alınacak kararlar doğrultusunda, gayrimenkul alım ve satımı ile diğer gayrimenkul işlemlerini, kredi kullanma, yatırım, imalat ve inşaat işlerini yürütmek,

f) Bakanlıkça ve Birlikçe istenecek, müdürün görevi ve yetkisi dahilindeki, her türlü bilgi ve belgeyi vermek veya süresi içinde verilmesini sağlamak ve denetim için görevlendirilen yetkili elemanlara gerekli kolaylığı göstermek,

g) Yönetim kurulunca kararlaştırılan veya yetki verilen sınırlar içinde, bakım ve onarım işleri ile makine, ekipman, teçhizat vb. alım işlemlerini yürütmek,

ğ) Genel kurul veya yönetim kurulunca alınan karar doğrultusunda dava açılmasına, davadan vazgeçilmesine, sulh ve feragat gidilmesine ve alacak tahsilinden vazgeçilmesine ilişkin işlemleri yürütmek,

h) Kanun ve anasözleşme ile genel kurul ve yönetim kurulunca verilen diğer görevleri yerine getirmek.

(10) Müdür veya vekili, yönetim kuruluna özellikle ürün alımı ve değerlendirmesi, taşınmaz ve diğer mal ve hizmet alım ve satımı, kredi ve yatırım, imalat ve inşaat, personel ve ortaklık iş ve işlemleri konusundaki öneri ve görüşlerini teklif veya rapor şeklinde yazılı olarak sunar. Yanlış ve yanıltıcı görüş ve önerilerden kaçınır.

(11) Müdür ve diğer kooperatif personeli, kendi kusurlarından ileri gelen zararlardan sorumludur.

(12) Müdür ve personel görevli buldukları sırada öğrendikleri kooperatife ve kooperatif birliğe bağlı ise birliğe ait ticari veya işletme sırlarını saklamakla yükümlüdür.

Kooperatifin temsil ve ilzamu

MADDE 54- (1) Kooperatifi resmi dairelerle, mahkemeler ve üçüncü şahıslara karşı müdür veya vekili ile yönetim kurulu temsil eder. Kooperatifin taahhüt altına sokulabilmesi, kooperatif adına düzenlenecek evrakın muteber olması veya kooperatifin ilzamu için, kooperatif unvanı altında imzaya yetkili kişilerden en az ikisinin müşterek imzaları ve bu müşterek imzalardan birinin, müdüre veya bulunmadığı durumlarda vekiline ait olması şarttır.

(2) Yönetim kurulu, kooperatifi temsile ve kooperatif adına imza atmaya yetkili şahısları kararla tespit eder ve bu kararın noterlikçe onaylanmış bir sureti, imzalarla birlikte tescil edilmek üzere Ticaret Sicili Müdürlüğüne verilir. İmzaya yetkili olanların tespiti Personel Yönetmeliği hükümlerine uygun olarak yapılır.

(3) Gerektiğinde, yukarıdaki fıkra hükmüne göre hareket edilerek imza yetkisine sahip kimseler değiştirilebilir.

(4) Kooperatifte müdürden başka yetkili personelin bulunmaması halinde, yönetim kurulu kararı ile sadece iç işlemler için müdüre tek başına imza yetkisi verilebilir.

Kooperatifin denetimi

MADDE 55- (1) Kooperatif, 6102 sayılı Kanunun 397 nci maddesinin beşinci fıkrası hükmü gereğince Bakanlıkça hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca çıkarılan Yönetmelik hükümlerine göre denetlenir.

(2) Bu kapsamda denetime tabi olduğu hâlde söz konusu denetimi yaptırmayan Kooperatifin finansal tabloları ve yönetim kurulu yıllık faaliyet raporu düzenlenmemiş hükmündedir.

(3) Denetçinin sorumluluğu hakkında, 6102 sayılı Kanunun ve bu Kanunun 397 nci maddesinin beşinci fıkrasına göre çıkarılacak Yönetmeliğin denetçinin sorumluluğuna ilişkin hükümlerine göre hareket edilir.

Sır saklama mecburiyeti

MADDE 56- (1) Kooperatifin yönetim kurulu üyeleri ile her kademedeki personeli, görevleri sırasında öğrendikleri ve açıklanmasında Kooperatif ve üretici ortakları ile varsa bağlı bulunduğu Birlik açısından zarar umulan hususlar hakkında kanuni merciler ve yetkililer hariç olmak üzere başkalarına bilgi veremez.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Ürünler ile İlgili İşlemler

Ürün alımları ve alımlarda uyulacak esaslar

MADDE 57- (1) Kooperatif, 6 ncı maddede belirtilen ürünler konusunda çalışır. Bir ürünün Kooperatifin çalışma konusuna dahil edilebilmesi için, bu konuda genel kurul tarafından karar verilmesi gerekir.

(2) Kooperatifin ürün alımları ile ilgili işlemleri, yönetim kurulunca belirlenen alım yöntemine ve saptanan esaslara göre yürütülür.

(3) Kooperatif birliğe bağlı ise ürün alımında, mevzuata, anasözleşmelere ve genel kabul görmüş kooperatifçilik ve kurumsal yönetim ilkelerine aykırı olmamak koşuluyla Birliğin bu konuda belirleyeceği ilke ve esaslara göre hareket edilir. Ancak, Birlik, Birliğin imkanlarını dikkate alarak, Kooperatifin alıp Birliğe teslim etmesi zorunlu ürün miktarına bir sınırlama getirir ise, Kooperatif; mali, depolama, işleme ve pazar imkanlarının elvermesi durumunu dikkate alarak, genel kurulun belirlediği esaslar çerçevesinde Kooperatif yönetim kurulu kararıyla kendi nam ve hesabına ürün alıp değerlendirebilir. Bu durumda da, Birliğin görüşü alınır ve Birlikle işbirliği içinde hareket edilir.

(4) Ürün alımlarında, 58 inci maddede usul ve esasları belirlenen yöntemlerden biri veya birkaçı birlikte uygulanabilir. Belirlenen yöntem ne olursa olsun, ürün alımında aşağıdaki hususlara uyulur.

a) Kooperatif ortakları rekolte beyannamesine göre teslimini taahhüt ettikleri ürünlerin en az % 50'sini veya yönetim kurulu kararıyla farklı bir oran belirlenmiş ise en az belirlenen oranda kooperatife teslim etmek zorundadır. Ortakların teslimini taahhüt ettikleri ürün miktarı, 10 uncu maddenin beşinci fıkrasında belirlenen miktarın % 50'sinin altında olamaz (Deprem, kuraklık, don, su baskını, dolu, yangın, verimin önemli ölçüde düşmesi gibi tabii afetler, bitki ve hayvan hastalıkları gibi ortağın elinde olmayan sebepler saklıdır.).

b) Kooperatif; finansman durumu ve imkanlarını, depolama, işleme ve piyasa koşullarını gözeterik, varlığını ve mali yapısını korumak amacıyla, gerekli gördüğü hallerde o iş yılında alacağı azami ürün miktarını belirleyebilir. Bu durumda, belirlenen azami ürün alım miktarı, eşitlik ve hakkaniyet ilkeleri gözeterik, ortakların önceki dönemlerde teslim ettiği ürün miktarları, rekolte beyanlarında taahhüt edilen ürün miktarları gibi kriterler kullanılarak ortaklara tahsis edilir ve ortaklar tarafından teslim edilmesi gereken asgari veya azami ürün miktarı saptanır.

c) Ortaklar ancak kendi üretimleri olan ürünleri kooperatife teslim edebilir. Rekolte beyannamesi vermeyen ortağın o iş yılına ait ürünü ile teslim ettiği ürünün rekolte beyannamesindeki taahhüdünü aşan kısmı ortak dışı ürün olarak alınabilir. (ancak, kooperatife yönetim kurulu kararıyla belirlenen oranları geçmemek üzere ortakların taahhüt üstü teslimatları ortak içi işlem sayılabilir).

ç) Ortaklar, her yıl rekolte vaziyetine göre elde edebilecekleri ürün durumu ile kooperatife teslimini taahhüt ettikleri ürün miktarını kooperatif yönetim kurulunun, kooperatif birliğe bağlı ise birlik yönetim kurulunun belirleyeceği süre içinde ürün hasat döneminden önce rekolte beyannamesi vererek kooperatife bildirmek zorundadır.

d) Rekolte beyannamesinin şekli ile ihtiva edeceği bilgiler kooperatif yönetim kurulunca, kooperatif birliğe bağlı ise birlik yönetim kurulunca belirlenir.

e) Yönetim Kurulu, rekolte beyannamesi verilmesiyle ilgili aldığı kararı, ortakların kolayca haberdar olabilecekleri bir şekilde ve son beyanname verme tarihinden makul bir süre önce ilan eder. Bu ilan, ayrıca varsa Kooperatifin ve bağlı bulunduğu Birliğin internet sitesinden, rekolte beyannamesi verme süresinin sonuna kadar yayınlanır. Ortaklara rekolte beyannamelerini verebilmeleri için en az 15 günlük süre tanınır.

f) Ortağın, taahhüdünü yerine getirememesine veya teslimatını büyük ölçüde azaltmasına sebebiyet verecek hallerde, durumu, ürün hasadından önce kooperatife yazılı olarak bildirmesi zorunludur.

g) Kooperatifçe alınan ürünler ile kooperatif stokları, yönetim kurulu kararlarına göre değerlendirilir. Kooperatif bir birliğe bağlı ise, ürünlerin değerlendirilmesi Birliğin belirleyeceği ilke ve esaslara göre yapılır.

ğ) Ortaklarla hesaplaşma işlemi, kararlaştırılan alım yöntemine göre yapılır.

h) Ortaklara, birliğin belirleyeceği ilke ve esaslar dahilinde kooperatif yönetim kurulunun kararıyla, teslim ettikleri ürün bedelini geçmemek üzere hesaplaşmadan önce avans ödenmesi yapılması mümkündür.

ı) Hesaplaşma sonunda, önceden ödenmiş olan avanslarla ortağın diğer borçları, alacaklarından düşülür.

Ürün alım yöntemi ve hesaplaşma

MADDE 58- (1) Ürün alımlarında aşağıdaki yöntemler uygulanır ve ortaklarla hesaplaşma, seçilen yöntem veya yöntemlerdeki esaslara göre yapılır.

A) Kesin fiyat yöntemiyle alım

a) Yönetim kurulu kararıyla, Kooperatif birliğe bağlı ise birliğin belirlediği ilke ve esaslar dikkate alınarak faaliyet gösterilen bölge ve sektördeki piyasa fiyatları gözetilerek belirlenen fiyat üzerinden üretici ortaklardan ürün alımı yapılabilir.

b) Belirlenen fiyat, kesin fiyat olabileceği gibi, ön fiyat şeklinde de olabilir. Ön fiyat belirlenmiş ise, piyasa gelişmelerine ve Kooperatifin mali durumuna göre fark fiyatı veya gelir-gider müspet farkı üzerinden risturn ödenebilir. Ön fiyat piyasa fiyatının üzerinde olamaz. Kesin fiyat belirlenmiş ise, ayrıca fark fiyatı ve risturn ödemesi yapılmaz.

c) Kesin fiyat veya ön alım fiyatları piyasa gelişmelerine bağlı olarak dönemsel bazda artırılabilir veya azaltılabilir.

ç) Ürün alım bedelleri, ürün teslimi sırasında veya makul süreler içinde peşin ya da taksitler şeklinde ödenebilir.

d) Bu alım yöntemi tercih edildiğinde de, eğer fiyat belirlenmemiş ise, teslim edilen ürünün tahmini bedelini geçmemek üzere, avans ödemesi yapılabilir.

B) Emanet (bireysel satış) yöntemiyle alım

a) Yönetim kurulu kararıyla, Kooperatif birliğe bağlı ise birlik yönetim kurulunun kararıyla, emanet (bireysel satış) yöntemiyle ortak olmayan üreticilerden ve gerektiğinde ortaklardan ürün alımına karar verilebilir.

b) Bu yöntemde, ortağın veya ortak olmayan üreticinin ürünü ayrı hesapta emanet olarak tutulur. Ürün, ortak veya üreticinin önceden yetki vermesi halinde Kooperatifçe doğrudan veya önceden yetki verilmesi söz konusu değil ise üreticinin istemi ve yönlendirmesiyle satılır. Üreticinin istemi, telefon ya da e-postayla veya yazılı olarak alınır.

c) Kooperatif, ürünü, ihtiyacını karşılamak üzere, doğrudan kendi adına da alabilir. Ürünün Kooperatife satışı, üreticinin onayının alındığı gün kesinleşir. Bu durumda, üreticiye ürün bedelini geçmemek üzere avans ödemesi yapılabilir.

ç) Kooperatife veya üçüncü şahıslara satılan ürünün fiyatı, satışın yapıldığı gün belirlenir. Ürün bedeli, bu fiyat üzerinden üreticiye ödenir.

d) Kooperatif, ürünün muhafazası, satışı ve üreticinin talimatı doğrultusunda veya ürünün özelliği gereği zorunlu işlemlerden doğan masrafları karşılığında alınacak komisyon yönetim kurulu kararı ile, Kooperatif Birliğe bağlı ise Birlik yönetim kurulu kararı ile tespit edilir. Komisyon, ürün bedelinden mahsup edilebilir.

e) Yönetim kurulunun bu yöntemle karar vermesi veya yönetim kurulu kararıyla opsiyon sağlanması durumunda ortağın bu yöntemi tercih etmesi hallerinde de, ortak rekolte beyannamesini vermek, teslim edeceği ürün miktarını taahhüt etmek zorundadır. Ortağın, Kooperatife teslim ettiği ürün miktarı, ürün teslim taahhüdünün yerine getirilip getirilmediğinin tespitinde dikkate alınır.

f) Ürünün en iyi şekilde muhafazasından ve gerekli tedbirlerin alınmasından Kooperatif sorumludur.

C) Sözleşmeli alım:

a) Kooperatif, yönetim kurulu kararıyla, Kooperatif birliğe bağlı ise birlik yönetim kurulunun kararıyla ortak olmayan üreticilerle ve gerektiğinde ortaklarıyla yapacağı sözleşmeyle, kendi adına veya üçüncü şahıslar adına sözleşmeli üretim yaptırarak ürün alımı yoluna gidebilir.

b) Üçüncü şahıslar adına, üretici ortaklara sözleşmeli üretim yaptırılması kararı alınmış ise, Kooperatif tarafından, ortaklar adına örnek tip sözleşme hazırlanır ve faaliyetler koordine edilir. Sözleşme, bir nüshası üreticide, bir nüshası Kooperatifte ve bir nüshası da

alıcı da kalacak şekilde 3 nüsha halinde düzenlenir. Kooperatif, bu faaliyet ve hizmetleri karşılığında üreticilerden ve/veya üçüncü şahıslardan hizmet payı/bedeli alır.

c) Kendi adına sözleşmeli üretim yaptıran Kooperatif, ortaklarla veya diğer üreticilerle, ilgili mevzuata ve bağlı bulunduğu Birliğin belirlediği esaslara uygun olarak bir sözleşme imzalar. Sözleşme, bir nüshası üreticide, bir nüshası Kooperatifte kalacak şekilde 2 nüsha halinde düzenlenir.

ç) Taraflar, sözleşmeye ayrıca özel hükümler de koyabilir. Sözleşmeye tabi ürünlerin üretici ve/veya Kooperatif tarafından sigorta yaptırılması esastır.

d) Kooperatif ile ortak arasındaki hesaplaşmalar, sözleşme hükümlerine göre yapılır. Ürün bedelinden Kooperatif tarafından üreticiye verilen aynî ve nakdî avanslar mahsup edilir. Aradaki fark, sözleşmede belirtilen ödeme planına ve şekline uygun olarak ödenir.

e) Ortağın, bu yöntemle Kooperatife teslim ettiği ürün miktarı, ürün teslim taahhüdünün yerine getirilip getirilmediğinin tespitinde dikkate alınır.

D) Havuz yöntemiyle alım:

a) Yönetim kurulu kararıyla, Kooperatif birliğe bağlı ise birlik yönetim kurulunun kararıyla bu alım yöntemini uygulayan Kooperatif, ortaklardan aldığı ürünleri, satış gelirlerini ve bu ürüne ilişkin giderleri havuzda toplar.

b) Ürünler, piyasadaki alışkanlık ve ticari yönden talep şekline göre cinsi/türü, çeşidi, derecesi ve standartlarına göre gruplandırılabilir (farklı havuzlarda toplanabilir).

c) Ürünün değerlendirme durumuna göre, hesaplaşma dönemi belirlenir. Bir hesap dönemi içinde birden fazla hesaplaşma dönemi belirlenebilir. Her hesap dönemi sonunda, değerlendirilen ürün miktarları üzerinden hesaplaşma yapılır. Bir sonraki hesap dönemine havuzdan devreden stoklar, ilgili hesap dönemi ya da hesaplaşma döneminde, stokun değerlendirilmesine bağlı olarak hesaplaşmaya konu edilir.

ç) Havuz veya havuzlarda toplanan ürünlere ilişkin ortaklarla hesaplaşma, aşağıdaki şekilde yapılır.

1) Bir hesaplaşma döneminde satılan ürünün, satışı ve değerlendirilmesi için yapılan ve doğrudan satılan ürünleri ilgilendiren masraflar ile genel karakterdeki giderlerden satılan ürünün payına düşen masraflar tespit edilir.

2) Bu şekilde hesaplanan giderler, hesaplaşma dönemi içinde elde edilen satış gelirinden düşülür.

3) Bulunan net satış tutarı, hesaplaşma döneminde satılan ürün miktarına bölünür ve birim ürün başına üreticiye ödenmesi gereken değer saptanır.

4) Her üreticinin, Kooperatife teslim ettiği ürün miktarı, birim ürün değeri ile çarpılarak, Kooperatiften alması gereken ürün bedeli hesaplanır.

5) Bu şekilde hesaplanan ürün bedelinden, teslim edilen ürünün tahmini bedelini geçmemek üzere verilen avanslar ve Kooperatifin diğer alacakları düşülerek, kalan ürün bedeli tutarı ortağa ödenir.

(2) Hesaplaşma işlemi, kooperatif genel kurulunun gelir-gider farkının dağıtımını ile ilgili kararına göre yapılır.

(3) Kooperatife ortak dışı ürün teslimatında bulunan üreticilere yapılacak ödemeler ve üreticilerle hesaplaşmalar, yönetim kurulu kararına göre yapılır.

(4) Kooperatifin ortaklarından veya diğer üreticilerden aldığı ürünlere ait işlemler, ayrı hesaplarda takip edilir. Sonuçları dönem sonu gelir-gider tablolarında ayrı ayrı gösterilir.

Ürün alımlarında yönetim kurulu ve kooperatif personelinin sorumluluğu

MADDE 59- (1) Ürün alımı ve değerlendirilmesi ile stokların muhafaza ve değerlendirilmesine ilişkin tüm faaliyetlerde, Kooperatif yönetim kurulu gerek karar alırken, gerekse denetim ve gözetim görevlerini yerine getirirken; müdür ve diğer kooperatif personeli ise bu konularda görevlerini yürütürken, piyasa gelişmelerini de gözeterek, genel kabul görmüş rasyonel işletmecilik uygulamaları ve kooperatifçilik ilkelerini dikkate alır, Kooperatifin ve Birliğin varlıklarını, mali yapısını ve rekabet gücünü bozucu nitelikteki uygulamalardan kaçınır ve basiretli bir tacir gibi hareket eder.

(2) Alınacak ve satılacak ürünlerin; cins ve kalitelerine göre sınıflandırılmasında, fiyatlandırılmasında ve fire oranlarının belirlenmesinde standartlara, varsa ilgili mevzuat hükümlerine, sektörde ve piyasalarda kabul gören ticari teamüllere göre hareket edilir.

(3) Yönetim kurulu, müdür ve diğer ilgili personel, bunlara aykırı uygulamalardan doğan ve kendi kusurlarından ileri gelen zararlardan sorumludur.

ALTINCI BÖLÜM

Mal ve Hizmet Alım-Satımı, İmalat-İnşaat, Yatırım ve Kredi İşlemleri

Usul ve esaslar

MADDE 60- (1) Ürün işlemleri dışındaki, taşınmaz dahil mal ve hizmet alımı ve satımı ile imalat ve inşaat işlerinin yaptırılma usul ve esasları ve diğer yatırımlarına ilişkin esaslar genel kurulca kabul edilen Yönetmelikte düzenlenir. Kooperatif birliğe bağlı ise Yönetmelik Birlik genel kurulunca kabul edilir. Yönetmelik, 4572 sayılı Kanuna ve anasözleşme hükümlerine uygun olarak hazırlanır.

(2) Gerek yönetmeliğin hazırlanmasında, gerekse taşınmaz dahil mal ve hizmet alımı ve satımı, imalat ve inşaat işleri ile diğer yatırım işlerinin yürütülmesinde aşağıdaki esaslar mutlaka gözetilir.

a) Yönetim kurulu ve yetkili Kooperatif personeli, Kooperatif adına yapılacak alım ve satımlar ile bu konuda gerçekleştirilecek ihalelerde saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, ortakların veya ortaklar adına yetkili kılınanların denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli ve amacına uygun kullanılmasını sağlamakla sorumludur.

b) Resmi kuruluşlar, bunların % 50'den fazla hissesine sahip oldukları kuruluşlar ile dağıtım ve hizmet yetkisi resmi makamlarca kendilerine verilmiş kurum ve kuruluşlardan yapılan doğrudan alımlar hariç olmak üzere, alım ve satımlarda; belirlenen eşik değerlere göre, açık ihale usulü, belli istekliler arasında ihale usulü ve pazarlık usulü ile doğrudan temin yolu kullanılır. Açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulü temel usullerdir. Pazarlık usulü ile ihale yapılması ve doğrudan temin yoluyla ihtiyaçların karşılanması ise ancak Yönetmelikte belirtilen özel hallerde ve eşiklerin altındaki işlerde mümkündür.

c) Eşik değerler, Kooperatif birliğe bağlı ise Birlik tarafından belirlenir. Eşik değerlerin veya parasal limitlerin altında kalmak ya da yönetmelikte yer verilen hükümlerin uygulanmasından kaçınmak amacıyla, bütünlük gösteren veya bağlantılı mal ve hizmet alımları, imalat ve inşaat işleri kısımlara bölünemez.

ç) Müdürün başkanlığında, ihale edilecek iş konusunda uzman veya tecrübe sahibi, muhasebe veya mali konularda deneyimli kişilerden en az üç kişilik bir ihale komisyonu

oluşturulur ve doğrudan temin yolu dışındaki, ihale işlemi bu komisyon tarafından sonuçlandırılır. Ancak, genel kurulun ve yönetim kurulunun yetkisinde bulunan alım ve satımlar bu organların kararıyla tamamlanır.

d) Doğrudan temin yolu dışındaki ihaleye konu mal ve hizmetlerin kabulü, en az üç kişiden oluşturulan bir Kabul Komisyonu tarafından yapılır ve Komisyon tarafından kabul, ölçüm ve muayene tutanağı düzenlenir.

e) Doğrudan temin yolu dışındaki usullerle ihaleye çıkmadan önce, bir şartnamenin hazırlanması şarttır. Alınacak mal ve hizmetin teknik kriterleri ve özellikleri, teknik şartnamede düzenlenir. Şartnamede yer verilecek teknik kriterlerin ve özelliklerin, verimliliği ve fonksiyonelliği sağlamaya yönelik olması, rekabeti engelleyici hususlar içermemesi ve fırsat eşitliğini sağlaması zorunludur. Teknik şartnamedeki düzenlemelerin; ihale komisyonu ile muayene ve kabul komisyonunca yapılacak inceleme ve değerlendirmelerde tereddüt oluşturmayacak şekilde açık olması gerekir. Teknik şartnameye ilişkin diğer hususlar yönetmelikte gösterilir.

f) Ayrıca, mal veya hizmet alımları ile imalat ve inşaat işlerinin ihalesi yapılmadan önce, her türlü fiyat araştırması yapılarak yaklaşık maliyet belirlenir ve dayanaklarıyla birlikte bir hesap cetvelinde gösterilir. Yaklaşık maliyet, isteklilere ve ihale süreci ile resmî ilişkisi olmayan kişilere açıklanmaz.

g) Yönetmelikte belirtilen eşikleri aşan ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, ortakların veya ortaklar adına yetkili kılınanların denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını temin etmeye yetecek ve yönetmelikte gösterilen sürelerde, işin yapılacağı yerdeki veya ulusal gazetelerde ilana çıkılır ya da davet mektubu gönderilir.

ğ) Yönetmelikte belirlenen eşik değerleri aşan, taşınmaz alım ve satımında mutlaka, Sermaye Piyasası Kurumunca yetkilendirilen en az iki gayrimenkul değerlendirme uzmanından değer tespit raporu ile taşınmazın alınacağı veya satılacağı mahalde emlak alım ve satımı ile iştigal eden en az iki işletmeden fiyat değerlendirmesi yazısı alınır. Ancak, tutarı ne olursa olsun, taşınmaz alım ve satımında mutlaka, taşınmazın alınacağı veya satılacağı mahalde, bu mahalde yok ise en yakın yerdeki, emlak alım ve satımı ile iştigal eden en az iki işletmeden fiyat değerlendirmesi yazısı ve Kooperatif birliğe bağlı ise Birliğin yazılı görüşü alınır.

h) Çıkkılan ilan, alım ve satım duyuruları; alım, satım veya ihale işlemleri sonuçlandırılıncaya kadar varsa Kooperatifin ve bağlı bulunduğu Birliğin internet sitesinden yayınlanır.

ı) İhaleye katılacak isteklilerden, ekonomik ve malî yeterlilik ile mesleki ve teknik yeterliliklerinin belirlenmesi için istenecek bilgi ve belgeler Yönetmelikte düzenlenir.

i) Yatırım kararları için mutlaka fizibilite çalışması yapılır veya yaptırılır.

j) İhaleye tabi alım ve satımlara ilişkin; ihale ilanının içeriği ve ilan süreleri, tekliflerin alınması ve değerlendirilmesi usul ve esasları, teminat işlemleri, ihalenin sözleşmeye bağlanması, ihale ve kabul komisyonlarının oluşturulması ve komisyonların çalışma usul ve esasları, ihalenin iptal halleri ve ihaleye ilişkin diğer hususlar ile doğrudan temin yolunun uygulanacağı alım ve satımlar ve bu yönetime ilişkin diğer hususlar yönetmelikte düzenlenir.

(3) Alınacak mal ve hizmetlerin finansman kaynakları ihaleye çıkılmadan önce mutlaka planlanır. Kooperatifi mali yönden acze düşürecek, borç ödeyemezlik haline sokacak, Kooperatifin ana faaliyetlerini aksatacak nitelikteki mal ve hizmet alımları ile imalat ve inşaat işlerinden ve yatırımlardan kaçınılır.

(4) Kooperatifin amaç ve çalışma konularının dışında kalan alanlarda kuracağı veya iştirak edeceği iktisadi işletmeler için Birlikten izin alınır.

(5) Acil durumlar saklı kalmak üzere, taşınmaz alım ve satımı, imalat ve inşaat işleri ile diğer yatırımlar, Kooperatifin yıllık ve diğer çalışma programlarında gösterilir. Bu konularda çalışma programı hedeflerine uygun hareket edilir.

Kooperatifin kredi kullanımı

MADDE 61- (1) Kooperatif, ürün alım bedeli ödemelerini ve diğer finansman ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla borçlanabilir ve kredi kullanabilir. Bu amaçla taşınmazlar üzerine ipotek veya ürünleri ile diğer menkul varlıkları üzerine rehin verebilir.

(2) Kooperatifin, sahip olduğu öz kaynakları ve varlıklarına göre önemli sayılacak tutarlarda kredi kullanması gerekiyor ise; bu kredinin tahmini tutarı ve vadesi, mahiyeti, kullanılacağı alanlar ve gösterilecek teminatlar Kooperatifin yıllık ve uzun vadeli çalışma programlarında mutlaka gösterilir.

(3) Kooperatif birliğe bağlı ise borçlanma ve kredi kullanma konularında, Birliğin belirlediği ilke ve esaslar gözetilerek, çalışma programı hedeflerine ve genel kurulca kararlaştırılan esaslara göre hareket edilir.

(4) Kooperatifin finansman ihtiyacının Birlik tarafından karşılanması durumunda, yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif müdürü, Kooperatife açılan kredi ve verilen borçları amacına uygun olarak kullanır ve vadesinde ödenmesi için gerekli tedbirleri alır.

Ortakların kredi ihtiyacının karşılanması

MADDE 62- (1) Kooperatif, genel kurulca alınacak karara göre yönetim kurulu kararı ile amaçlarına uygun olarak ortaklarının aynı ve nakdi kredi ihtiyaçlarını karşılayabilir.

(2) Aynı ve nakdi krediler Birlik kaynaklarından karşılanıyor ise, bu konuda Birliğin belirlediği ilke ve esaslara göre hareket edilir.

Yasak fiil veya davranışlar ve ilgililerin sorumluluğu

Madde 63- (1) Kooperatif yönetim kurulu üyeleri ve temsile yetkili şahıslar, anasözleşmenin bu bölümünde düzenlenen iş ve işlemlerde, ilgili mevzuatta yasaklanan fiil veya davranışlarda bulunamazlar.

(2) Kooperatif yönetim kurulu üyeleri, temsile yetkili şahıslar ve ihale komisyon üyeleri ile bunların eş ve üçüncü dereceye kadar, üçüncü derece dahil, kan ve kayın hısımları Kooperatifçe açılan ihalelere katılamaz.

(3) İlgili mevzuattaki cezai sorumluluk halleri saklı kalmak üzere, yukarıdaki yasak fiil veya davranışlarda bulunanlar, kendi kusurlarından doğan Kooperatif zararlarından sorumludurlar.

YEDİNCİ BÖLÜM

Kooperatifin Hesapları

Hesap dönemi ve finansal tabloların hazırlanması

MADDE 64- (1) Kooperatifin hesap dönemi .....’dan / .....’a kadar süren devreyi kapsar. İlk faaliyete geçtiği yıldaki hesap dönemi kooperatifin kurulduğu tarihten başlar ve hesap dönemi sonunda biter.

(2) Dönem sonu bilançosu, hesap dönemi içindeki bütün faaliyetleri içerecek şekilde düzenlenir.

(3) Kooperatif, 6 ncı maddede yer verilen ana iştiğal konusu her bir ürüne ait gelir ve giderleri ayrı hesaplarda takip etmek, bunlara ait gelir-gider farklarını kayıtlara uygun şekilde hesaplamak ve gelir-gider tablosunu bu ayrıntıları gösterecek şekilde düzenlemek zorundadır.

(4) Bilanço ve gelir-gider tablosunun hesap döneminin bitim tarihinden itibaren iki ay içerisinde çıkarılmış olması gereklidir.

(5) Yönetim kurulu, bilanço ile ortak içi ve ortak dışı gelir ve giderlerini ayrı ayrı hesaplarda göstermek suretiyle hazırlanan gelir-gider tablosunu genel kurul toplantısından en az 45 gün önce denetçiye verir. Denetçi, bunları en çok 15 gün içinde inceleyerek düzenleyeceği raporla birlikte yönetim kuruluna iade eder.

(6) Bilanço ve gelir-gider tablosu ile yönetim kurulu ve denetçi raporları genel kurul toplantısından en az bir ay öncesinden itibaren bir yıl süreyle kooperatifin merkezinde ortakların incelemesine sunulur ve isteyenlere birer sureti verilir.

Muhasebe usulü

MADDE 65- (1) Kooperatifin hesapları, ilgili mevzuatta yer alan usul ve esaslar ile ilke ve standartlara uygun olarak tutulur ve finansal tablolar buna uygun şekilde hazırlanır.

Kuruluş masrafları

MADDE 66- (1) Kooperatifin kuruluş masrafları, kuruluşu takip eden 3 yıl içinde gelir-gider farkı hesabından kapatılır.

Gelir gider farkı ve dağıtım

MADDE 67- (1) Kooperatifin risturna tabi ve risturna tabi olmayan işlemleri için ayrı ayrı düzenlenen gelir-gider tablolarına göre oluşan gelir-gider farkları; bilanço ve gelir-gider tablosunun genel kurulca kabulü üzerine aşağıdaki esaslara göre dağıtılır.

A-Ortak içi işlemler

a) Gelir-gider müspet farkının;

- % 10'u Yedek Akçe Hesabına,

- % 10'u Destek Fonuna,

- % 5'i Risk Fonuna,

- % 1, 21/2/2001 tarihli ve 4629 sayılı Bazı Fonların Tasfiyesi Hakkında

Kanun gereği Kamu payına,

ayrılır.

b) Geriye kalan % 74 payın yarısı Ortaklara risturn olarak dağıtılır. Genel kurul; % 74 payın kalan diğer kısmının tamamının veya bir kısmının ortaklara risturn olarak dağıtılmasına karar verebileceği gibi, dağıtılmayan kısmın Yedek Akçe Hesabına ve genel kurulca tesis edilecek fonlara aktarılmasına da karar verebilir.

c) Risturn olarak ayrılan kısımlar, kooperatifle yaptıkları işlemler esas alınarak havuz yöntemi ve/veya ön fiyatla (fark fiyatı verilmemiş olması kaydıyla) ürün teslim eden ortaklara dağıtılır.

ç) Ait olduğu hesap dönemine bakılmaksızın gelir-gider menfi farkları ortadan kaldırılmadıkça ve Kooperatifin vadesi dolmayan kredi ve diğer borçları hariç olmak üzere, kullanılan krediler ve diğer borçlar ödenmedikçe gelir-gider müspet farkının dağıtımı yapılamaz.

d) Yedek akçeler ortaklara dağıtılamaz. Sermaye üzerinden de ortaklara kazanç dağıtımı yapılamaz.

e) Yönetim kurulu üyelerine kazanç üzerinden pay verilemez.

f) Gelir-gider menfi farklarının kapatılmasında aşağıdaki usul ve esaslara göre hareket edilir.

1) Gelir-gider menfi farkları, menfi farkın ortaya çıktığı hesap dönemini takip eden beş hesap döneminde kapatılır.

2) Gelir-gider menfi farkları, varsa risturna tabi ve/veya (vergi sonrası net) risturna tabi olmayan gelir-gider müspet farklarıyla kapatılır.

3) Bu suretle kapatılamayan gelir-gider menfi farkları, menfi farkların kapatılması için tahsis edilen fon ve hesaplar, Yedek Akçe Hesabı ve diğer fonlar ile ortakların Kooperatife yapacakları bağış ve yardımlarla kapatılır.

4) Bu suretle de kapatılamayan gelir-gider menfi farklarının kapatılması hususunda 21 inci madde hükmüne göre hareket edilir. Bu kapsamda, risturna tabi işlemlerden doğan gelir-gider menfi farkları, Kooperatife verdikleri ürünün tutarları dikkate alınarak ortak üreticilerden yapılacak ek ödeme tahsilatı ile, risturna tabi olmayan işlemlerden doğan gelir-gider menfi farkları ise, ortaklardan sermaye taahhüt tutarlarıyla orantılı olarak tahsil edilecek ek ödemeyle veya bu ek ödeme tutarı kadar sermaye paylarından düşülerek kapatılır.

B- Ortak dışı işlemler

a) Ortak dışı işlemlerden doğan gelir-gider müspet farkı ayrı bir hesapta toplanır ve gelir-gider menfi farklarının kapatılmasında kullanılır.

b) Gerçekleştiği hesap dönemini takip eden beş hesap döneminde gelir-gider menfi farklarının kapatılmasında kullanılmayan ortak dışı işlemlerden doğan gelir-gider müspet farklarının % 50'si Destek Fonuna aktarılır. Genel kurul, bu oranı % 25'e kadar düşürebileceği gibi, % 75'e kadar da çıkarabilir.

c) Gelir-gider menfi farkların kapatılmasında kullanılmayan kısmın en az % 25'i Ortaklara sermaye payları ile orantılı olarak dağıtılır. Genel kurul; varsa geriye kalan ve Destek Fonuna aktarılmayan payın tamamının veya bir kısmının ortaklara dağıtılmasına karar verebileceği gibi, Yedek Akçe Hesabına ve genel kurulca tesis edilecek fonlara aktarılmasına da karar verebilir.

Yedek akçe

MADDE 68- (1) Yedek akçe; gelir-gider müspet farklarından ayrılan paylardan, yıl içinde meydana gelen ve sebebi anlaşılabilen kasa fazlalarından, çıkma, çıkarılma ve ölüm tarihinden itibaren 5 yıl geçtiği halde ilgilisi tarafından istenmemesi nedeniyle zamanaşımına uğrayan ortak alacak ve haklarından, diğer yedek akçe gelirlerinden oluşur.

(2) Yedek akçe, genel kurulun kararına bağlı olarak, Kooperatifin tahsili imkansız ve karşılıksız kalan alacaklarının ve bilanço açıklarının kapatılmasında kullanılır.

(3) Ortakların yedek akçe üzerinde herhangi bir hakları yoktur.

Fonlar

MADDE 69- (1) Kooperatif, Destek Fonu ve Risk Fonu dışında genel kurulca alınacak karara göre fonlar tesis edebilir.

1) Destek Fonu; ortaklara ucuz kredi kaynağı sağlamak ve gerektiğinde araştırma-geliştirme giderleri ile kurulacak tesis ve işletmelerin kuruluş giderlerinin karşılanmasında kullanılmak üzere tesis edilir. Bu Fon, gelir-gider müspet farklarından ayrılan paylar ile Kooperatife yapılan bağışlardan oluşur.

2) Risk Fonu; Kooperatifin beklenmeyen giderleri ile mahkeme giderleri ve cezaların karşılanmasında kullanılmak üzere tesis edilir. Bu Fon, gelir-gider müspet farklarından ayrılan paylardan oluşur.

Yedek akçelerin ve fonların nemalandırılması

MADDE 70- (1) Yedek akçeler ve fonlarda toplanan hasılanın kullanımına ilişkin esaslar, Kooperatif birliğe bağlı ise Birliğin belirleyeceği usul ve esaslar da dikkate alınarak, genel kurulca kararlaştırılır. Genel kurul bu yetkisini yönetim kuruluna devredebilir.

Devir teslim tutanağı

MADDE 71- (1) Yönetim kurulu üyeleri ile müdür ve diğer personel, görevlerinin sona erdiği tarihten itibaren 7 gün içinde sorumlulukları altındaki para, mal, defter, belge ve diğer kooperatif varlıklarını bir tutanakla yeni görevlilere veya kooperatif yetkililerine devir teslim etmekle yükümlüdür.

Avanslar ve ödemeler

MADDE 72- (1) Kooperatifin amaç ve işleri dışında avans verilemez ve ödeme yapılamaz. Her türlü ödemenin geçerli belgelere dayandırılması şarttır.

(2) Verilecek avansın sebebi, miktarı, geri alınma şartları, kapatılması şekli ile kasada günlük olarak bulundurulacak azami para miktarı ve kooperatif parasının amaçlara uygun şekilde değerlendirilmesi usulü yönetim kurulu tarafından alınacak kararla belirlenir.

Kooperatifin aczi halinde yapılacak işler

MADDE 73- (1) Kooperatifin aciz halinde bulunduğunu kabul ettirecek ciddi sebepler mevcut ise, yönetim kurulu piyasada cari fiyatlar esas olmak üzere, derhal bir ara bilançosu düzenler. Son yılın bilançosu veya daha sonra yapılan bir tasfiye bilançosu veyahut yukarıda sözü geçen ara bilançosu kooperatif mevcudunun borçlarını artık karşılamayacağını gösteriyorsa yönetim kurulu Bakanlığa durumu bildirir ve genel kurulu derhal olağanüstü toplantıya çağırır.

(2) Son yılın bilançosunda kooperatif varlığının yarısı karşılıksız kalırsa yönetim kurulu derhal genel kurulu toplantıya çağırarak durumu ortaklara arz eder. Aynı zamanda ilgili mahkeme ile Bakanlığa bilgi verir. Bilançoda tespit edilen açık, üç ay içinde ortakların ek ödemeleri ile kapanmadığı takdirde yine Bakanlık haberdar edilir.

(3) Mali durumun düzeltilmesinin mümkün görülmesi halinde yönetim kurulunun veya alacaklılardan birinin isteği üzerine mahkeme iflasın açılmasını erteleyebilir. Bu takdirde, mahkeme mevcutlar defterinin tutulması, yönetim memuru (yediemin) atanması gibi kooperatif varlığının korunmasına ve devamına yarayan tedbirleri alır.

Defterleri tasdik ettirme yükümlülüğü

MADDE 74- (1) Kooperatifin tutmakla yükümlü olduğu defterlere ilişkin açılış ve kapanış onayları aşağıdaki esaslara göre yapılır.

A) Açılış Onayı Yapılacak Defterler ve Onay Zamanı

a) Kooperatifin tutmakla yükümlü olduğu yevmiye defteri, defteri kebir, envanter defteri, pay/ortaklar defteri, yönetim kurulu karar defteri ile genel kurul toplantı ve müzakere defterinin açılış onayları, kuruluş sırasında ve kullanılmaya başlanmadan önce, izleyen faaliyet dönemlerindeki açılış onayları ise defterlerin kullanılacağı faaliyet döneminin ilk ayından önceki ayın sonuna kadar noter tarafından yapılır.

b) Yevmiye defteri, defteri kebir, envanter defteri ile yönetim kurulu karar defterinin açılış onaylarının her hesap dönemi için yapılması zorunludur. Pay/ortaklar defteri ile genel kurul toplantı ve müzakere defteri yeterli yaprakları bulunmak kaydıyla izleyen hesap dönemlerinde de açılış onayı yaptırılmaksızın kullanılmaya devam edilebilir.

c) Onaya tabi defterlerin hesap dönemi içinde dolması dolayısıyla veya başka sebeplerle yıl içinde yeni defter kullanmaya mecbur olanlar bunları kullanmaya başlamadan önce açılış onayı yaptırmak zorundadır.

ç) Pay/ortaklar defterinin yenilenmesinin gerektiği durumlarda açılış onayı yapılacak yeni defter, kullanımına son verilecek defterle veya zayı edilmişse zayı belgesi ile birlikte notere ibraz edilir. Yeni pay/ortaklar defterinin açılış onayının yapıldığı sırada noter, eski deftere veya zayı belgesine yeni pay defterinin açılış onayının yapıldığını tarih ve sayı belirtmek suretiyle şerh düşer. Eski defterde veya zayı belgesinde söz konusu şerhi gören noter tekrar bir açılış onayı yapamaz.

B) Kapanış Onayı Yapılacak Defterler ile Onay Zamanı ve Şekli

a) Yevmiye defteri ile yönetim kurulu karar defterinin 6102 sayılı Kanununun 64 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında belirlenen süreler dahilinde notere ibraz edilip, son kaydın altına noterce “Görölmüştür” ibaresi yazılarak mühür ve imza ile onaylanması zorunludur.

C) Onay Yenileme

a) Yönetim kurulu karar defteri, yevmiye defteri, envanter defteri ve defteri kebir yeterli yaprakları bulunması halinde yeni hesap döneminin ilk ayı içerisinde onay yenilemek suretiyle kullanılmaya devam edilebilir.

b) Onay yenilemede defterlerin türü değiştirilemez.

(2) Defterlerin elektronik ortamda tutulması halinde bu defterlerin açılışlarında ve yevmiye defteri ile yönetim kurulu karar defterinin kapanışında noter onayı aranmaz.

Defter ve belgelerin saklanması

MADDE 75- (1) Kooperatif; tutmakla yükümlü olduğu ticari defterleri ve bu defterlere yapılan kayıtların dayandığı belgeleri sınıflandırılmış bir şekilde on yıl saklamakla yükümlüdür.

(2) Vergi ve ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla, tutulması zorunlu defterlere yapılan kayıtların dayandığı belgeler, okunur hale getirildiklerinde içerik olarak örtüşmeleri, saklama süresi boyunca her an ulaşılabilmeleri ve uygun bir süre içerisinde okunabilir hale getirilebilmeleri şartıyla görüntü veya veri taşıyıcılarda da saklanabilir.

(3) Saklama süresi, ticari defterlere son kaydın yapıldığı veya muhasebe belgelerinin oluştuğu takvim yılının bitişiyle başlar.

(4) Kooperatifin saklamakla yükümlü olduğu defterler ve belgeler; yangın, su baskını veya yer sarsıntısı gibi bir afet veya hırsızlık sebebiyle ve kanuni saklama süresi içinde ziyaa

uğrarsa kooperatif zıyaı öğrendiği tarihten itibaren 15 (onbeş) gün içinde ticari işletmesinin bulunduğu yer yetkili mahkemesinden kendisine zayı belgesi verilmesini isteyebilir. Bu dava hasımsız açılır. Mahkeme gerekli gördüğü delillerin toplanmasını da emredebilir.

(5) Kooperatifin sona ermesi halinde ilgili belgeler 6102 sayılı Kanunun 82 nci maddesi uyarınca on yıl süre ile sulh hukuk mahkemesi tarafından saklanır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Birleşme, Tür Değiştirme, Dağılma ve Tasfiye

Birleşme, bölünme ve tür değiştirme

MADDE 76- (1) Genel kurul, kooperatifin konu ve amaçları benzer veya ilgili diğer bir kooperatifle birleşmesine veya bir kamu tüzel kişisine ya da herhangi bir kamuya yararlı derneğe devredilmesine karar verebilir.

(2) Ayrıca, kooperatif bir ticaret şirketi ile de birleşebilir, bölünebilir ve tür değiştirebilir.

(3) Bu hallerde, 1163 sayılı Kanunun 84 ve 85 inci maddeleri ile 6102 sayılı Kanunun 134 ilâ 194 üncü maddeleri arasındaki hükümler uygulanır.

Dağılma Sebepleri:

MADDE 77- (1) Kooperatif:

- a) Ortak sayısının 30'dan aşağı düşmesi üzerine,
- b) Genel kurul kararıyla,
- c) İflasın açılmasıyla,
- ç) Kanunlarda öngörülen diğer hallerde, Bakanlığın mahkemeden alacağı karar üzerine,
- d) Diğer bir kooperatifle veya şirketle birleşmesi veya devralınması suretiyle,
- e) Üç yıl olağan genel kurul toplantısını yapmaması halinde,
- f) Anasözleşmesinin, en çok altı ay içinde örnek anasözleşme değişikliklerine intibak ettirilmemesi halinde,
- g) Amacına ulaşma imkânı kalmadığının Bakanlıkça tespiti halinde mahkemeden alınacak kararla dağılır.

Tasfiye kurulunun oluşumu

MADDE 78- (1) Tasfiye kurulu genel kurul tarafından seçilecek en az üç kişiden oluşur. Genel kurul bu hususta yönetim kurulunu da görevlendirebilir. Genel kurulca tasfiye kurulu için bir görevlendirme veya seçim yapılmadığı takdirde, tasfiye işlerini yönetim kurulu yürütür. Bunlar genel kurulca her zaman azledilebilir ve yerlerine yenileri seçilebilir.

(2) Tasfiye kurulunun yukarıdaki fıkraya göre oluşturulmasına imkân bulunmaması halinde ortaklardan birinin başvurusu üzerine mahkemece tasfiye kurulu üyeliklerine atama yapılabileceği gibi, ortakların talebine istinaden, tasfiye kurulu üyelerinin haklı sebepler dolayısıyla azledilmesi ile yerlerine yenilerinin atanmasına da karar verilebilir. Kooperatifin feshine mahkemenin karar verdiği hâllerde de tasfiye kurulu veya tasfiye memuru mahkemece atanır.

(3) Tasfiye kurulu üyelerine, atamayı yapan merci tarafından tespit edilecek miktarda ücret ödenir.

(4) Tasfiye kurulu üyelerinde, 1163 sayılı Kanununun 56 ncı maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendinde belirtilen suçlardan mahkum olmamak şartı aranır.

(5) Tasfiye kurulu üyelerinin seçilmelerine ve azillerine ilişkin kararlar, yönetim kurulunca ticaret siciline tescil ve ilan ettirilir. Yönetim kurulunun, tasfiye işlerini yürütmekle yetkili kılınması durumunda da bu hüküm uygulanır.

Tasfiye kurulu üyelerin yetki ve sorumlulukları

MADDE 79- (1) Tasfiye kurulu, Kooperatifin faaliyette bulunduğu dönemde başlanmış olup, henüz sonuçlandırılmamış olan iş ve işlemleri tamamlamaya, Kooperatifin borç ve taahhütlerini yerine getirmeye, Kooperatifin alacaklarını toplamaya, gereğinde yargı yolu ile almaya ve varlıklarını paraya çevirmeye, net varlığı elde etmeye yönelik ve yarayan bütün iş ve işlemleri yapmaya yetkili ve zorunludur. Ancak, tasfiye kurulu üyeleri tasfiyenin gereklerinden olmayan yeni bir işlem yapamaz.

(2) Tasfiye kuruluna açıkça tanınmış yetkiler devredilemez; ancak, belirli uygulama işlemlerinin yapılabilmesi için, tasfiye kurulu üyelerinden biri diğerine veya üçüncü bir kişiye temsil yetkisi verebilir.

(3) Tasfiye kurulu veya tasfiye kurulu üyelerinin üçüncü kişilerle tasfiye amacı dışında yaptığı işlemler kooperatifi bağlar. Ancak, üçüncü kişinin, işlemin, tasfiye amacının dışında olduğunu bildiği veya hâlin gereğinden bilmemesinin mümkün olmayacağına ispat edilmesi durumları saklıdır. Tasfiyenin sadece tescil ve ilan edilmesi, bu hususun ispatı için yeterli delil değildir.

(4) Tasfiye kurulu üyelerinin yaptıkları bir işlemde dolayı kooperatifin bağlanabilmesi için imzaya yetkili iki tasfiye kurulu üyesinin kooperatif unvanı altında imza atması gereklidir. Tasfiye hâlindeki kooperatifi tasfiye ile ilgili konularda, tasfiye kurulu temsil eder.

(5) Tasfiye kurulu üyelerinin görevini yerine getirdiği sırada işlediği haksız fiilden kooperatif de sorumludur.

(6) 1163 sayılı Kanununun 62 nci maddesi hükümleri tasfiye kurulu üyeleri hakkında da uygulanır. Ayrıca, bu anasözleşme hükümlerine aykırı hareket eden tasfiye kurulu üyeleri haksız olarak ödedikleri paralardan dolayı 6102 sayılı Kanununun 553 üncü maddesi uyarınca sorumludur.

Tasfiye kurulunun görevleri ve tasfiyenin yürütülmesi

MADDE 80- (1) Tasfiye, iflastan ve mahkeme kararından başka bir sebepten ileri gelmişse, Kooperatifin tasfiye kararı ticaret siciline tescil ve ilan ettirilir. Tasfiye süresince kooperatif unvanı "Tasfiye Halinde" ibaresi ilave edilerek kullanılır.

(2) Tasfiye kurulu üyeleri, tasfiye işlerinin bir an önce bitirilmesi için çalışmakla yükümlüdür. Bu amaçla, görevlerine başlar başlamaz, tasfiyenin başlangıcındaki kooperatifin durumunu inceler; gerekirse kooperatif mallarına değer biçmek için uzmanlara başvurarak, kooperatifin malvarlığına ilişkin durumu ile finansal durumunu gösteren bir envanter ile bilanço düzenler ve genel kurulun onayına sunar.

(3) Tasfiye kurulu üyeleri, envanter ve bilançonun onaylanmasından sonra, kooperatifin envanterde yazılı bütün malları ile belgelerine ve defterlerine el koyar.

(4) Aktiflerin toptan satışının görüşüleceği gündem maddesi hariç olmak üzere, tasfiye süresince yapılacak genel kurul toplantılarında nisap aranmaz. Kararlar oy çokluğuyla verilir.

(5) Kooperatif genel kurulu aksine karar vermedikçe tasfiye kurulu kooperatifin aktiflerini pazarlık yoluyla da satabilir. Önemli miktarda aktiflerin toptan satılabilmesi için genel kurul kararı gereklidir. Alınacak bu karar için genel kurula katılma hakkına sahip bütün ortakların 3/4'ünün rızası gereklidir.

(6) Alacaklı oldukları kooperatif defterlerinden veya diğer belgelerden anlaşılan ve yerleşim yerleri bilinen kişiler taahhütlü mektupla, diğer alacaklılar Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde birer hafta arayla yapılacak üç ilanla kooperatifin sona ermiş bulunduğu konusunda bilgilendirilir ve alacaklarını tasfiye kuruluna bildirmeye çağrılır.

(7) Alacaklı oldukları bilinenler, bildirimde bulunmazlarsa alacaklarının tutarı Bakanlıkça belirlenecek bir bankaya depo edilir.

(8) Kooperatifin, henüz muaccel olmayan veya hakkında uyuşmazlık bulunan borçlarını karşılayacak tutarda para notere depo edilir; meğerki bu gibi borçlar yeterli bir şekilde teminat altına alınmış veya kooperatif varlığının ortaklar arasında paylaşımı bu borçların ödenmesi şartına bağlanmış olsun.

(9) Kooperatifin bütün borçlarının ve pay bedellerinin ödenmesinden sonra kalan miktar, dağılma anında kayıtlı ortaklar veya hukuki halefleri arasında sermaye payları ile orantılı olarak dağıtılır.

Diğer tasfiye işleri

MADDE 81- (1) Tasfiye kurulu üyeleri:

a) Kooperatif borçları kooperatif varlığından fazla olduğu takdirde durumu derhâl kooperatifin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine bildirir; mahkeme iflasın açılmasına karar verir.

b) Tasfiyenin uzun sürmesi hâlinde, her hesap dönemi sonu için tasfiyeye ilişkin finansal tabloları ve tasfiye sonunda da kesin bilançoğu düzenleyerek genel kurula sunar.

c) Kooperatifin bütün mal ve haklarının korunması için düzenli ve görevinin bilincinde bir yönetici gibi gereken önlemleri alır ve tasfiyeyi mümkün olan en kısa sürede bitirir.

ç) Tasfiye işlemlerinin düzenli yürütülmesi ve güvenliği için gereken defterleri tutar.

d) Tasfiye sırasında elde edilen paradan kooperatifin süregelen harcamaları için gerekli olanlar dışındaki parayı, bir bankaya kooperatif adına yatırır.

e) Vadesi gelmemiş borçları, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca kısa vadeli kredilere uygulanan oran üzerinden iskonto ederek derhâl öderler. Alacaklılar bu ödemeyi kabul etmek zorundadır. Kanun gereği iskonto edilmesi mümkün olmayan alacaklar bu hükümden müstesnadır.

f) Ortaklara tasfiye işlerinin durumu hakkında bilgi ve istedikleri takdirde bu konuda imzalı belge verir.

g) Tasfiyenin sona ermesi üzerine kooperatif unvanının sicilden silinmesini sicil müdürlüğünden talep eder.

(2) Tasfiyenin sonunda defterler ve tasfiyeye ilişkin olanlar da dâhil, belgeler, on yıl süreyle, sulh mahkemesi tarafından saklanır.

Ek tasfiye

MADDE 82- (1) Tasfiyenin kapanmasından sonra ek tasfiye işlemlerinin yapılmasının zorunlu olduğu anlaşılırsa, son tasfiye kurulu üyeleri, yönetim kurulu üyeleri, ortaklar veya alacaklılar, kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden, bu ek işlemler sonuçlandırılıncaya kadar, kooperatifin yeniden tescilini isteyebilir.

(2) Mahkeme istemin yerinde olduğuna kanaat getirirse, kooperatifin ek tasfiye için yeniden tesciline karar verir ve bu işlemleri yapmaları için son tasfiye kurulu üyelerine veya yeni bir veya birkaç kişiyi tasfiye memuru olarak atayarak tescil ve ilan ettirir.

Tasfiyeden dönülmesi

MADDE 83- (1) Kooperatif, anasözleşmede belirlenen sürenin dolmasıyla veya genel kurul kararıyla sona ermiş ise, ortaklar arasında kooperatif malvarlığının dağıtımına başlanılmadıkça, genel kurul kooperatifin devam etmesini kararlaştırabilir. Devam kararının genel kurula katılma hakkına sahip tüm ortakların 3/5'inin oyu ile alınması gerekir.

(2) Tasfiyeden dönülmesine ilişkin genel kurul kararını tasfiye kurulu üyeleri tescil ve ilan ettirir.

(3) Kooperatif, iflasın açılmasıyla sona ermiş olmasına rağmen iflas kaldırılmışsa veya iflas, konkordatonun uygulanmasıyla sona ermişse kooperatif devam eder.

(4) Tasfiye kurulu üyeleri iflasın kaldırıldığına ilişkin kararı ticaret siciline tescil ettirir. Tescil istemine, pay bedellerinin ve tasfiye paylarının ortaklar arasında dağıtılmasına başlanmadığına ilişkin belge de eklenir.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Bakanlık ve diğer kurum ve kuruluşların denetimi

MADDE 84- (1) Kooperatif, Bakanlığın denetimine tabidir.

(2) Kooperatif ve Kooperatifin en az % 51 hissesine sahip bulunduğu iktisadi işletmeler ayrıca bağlı olduğu Birliğin denetimine tabidir.

(3) Kooperatif görevlileri; kooperatife ait mal, para ve para hükmündeki kağıtları ve gizli de olsa bunlarla ilgili defter ve belgeleri istenildiğinde müfettişlere ve denetimle görevlendirilen personele göstermek, saymasına ve incelenmesine yardımda bulunmak, istenilen bilgileri gerçeğe uygun ve eksiksiz olarak vermek ve doğru beyanda bulunmakla yükümlüdür.

(4) Kooperatif, Bakanlığın 1163 sayılı Kanununun 90'ncı maddesi uyarınca yaptırdığı denetim sonucuna göre vereceği talimatlara uymak zorundadır. Yapılan denetimler sonucunda Kooperatifin yönetim kurulu üyeleri ile üst düzey yetkililerinin hukuka açıkça aykırı eylem ve işlemlerinin tespit edilmesi durumunda, Bakanlık, kamu yararı ve hizmet gerekleri dikkate alınarak gecikmesinde sakınca görülen hallerde ileride telafisi güç veya imkânsız zararlara yol

açılmasının engellenmesi amacıyla bu kişilerin görevlerine tedbiren son verebilir. Kooperatifin bir yıl içerisinde olağanüstü genel kurul toplantısı yapılmasına yönelik gerekli tedbiri alır.

(5) Kooperatif, ayrıca bağlı bulunduğu Birliğin, denetim elemanlarınca yapılan denetim sonucunda mevzuata, anasözleşmelere ve genel kabul görmüş kooperatifçilik ilkeleri ile varsa Bakanlıkça belirlenen kurumsal yönetim ilkelerine aykırı olmayacak şekilde vereceği talimatlara uyar.

Birliğin belirleyeceği ilke ve esaslara uyma

MADDE 85- (1) Kooperatif, faaliyet konuları ile ilgili olarak, bağlı bulunduğu Birliğin belirleyeceği ilke ve esaslara uymak ve bunları uygulamak zorundadır.

(2) Birliğin belirlediği ilke ve esaslar, mevzuata, anasözleşmelere ve genel kabul görmüş kooperatifçilik ve kurumsal yönetim ilkelerine aykırı ya da Kooperatifin ödeme ve mali gücünü açıkça aşan, varlığını tehlikeye düşürebilecek olan veya önemli varlıklarını kaybetmesine yol açabilecek nitelik taşıyan mahiyette ise, Kooperatif somut ve maddi gerekçelerle yazılı olarak Birliğe itiraz edebilir. Birlik, işin mahiyetine göre makul bir süre içinde itirazı değerlendirerek sonuçlandırır. Kooperatifin; Birliğin mevzuata, anasözleşmelere ve genel kabul görmüş kooperatifçilik ve kurumsal yönetim ilkelerine açıkça aykırı olarak belirlediği ilke ve esaslar konusundaki itirazları giderilmemiş ise aykırı ilke ve esaslar Kooperatifce uygulanmaz. Kooperatifin bunun dışındaki diğer itirazları giderilmemiş olsa bile, sorumluluk Birliğe ait olmak üzere verilen karar Kooperatifçe uygulanır.

Durumu düzeltmeye yönelik tedbirlerin alınması

MADDE 86- (1) Birliğin denetimi sonucunda, etkinliği ve verimliliğinin azaldığı veya varlıklarının yarısının karşılıksız kaldığı anlaşılır ve Birlik tarafından da durumunun düzeltilmesi istenir ise Kooperatif, iki yıldan fazla olmamak üzere Birlik tarafından verilen sürede bir başka kooperatifle birleşme dahil, gerekli tedbirleri almak zorundadır.

(2) Aksi durumda, Birlik gerekli tedbirleri almayan Kooperatifi ortaklıktan çıkarır.

Uzmanlar komitesi

MADDE 87- (1) Yönetim kurulu; doğrudan ya da Bakanlıkça yapılan veya denetçi tarafından yürütülen denetim sonucunda bir görüş olarak bildirilmiş ise, üst üste üç dönemin menfi gelir-gider farkı ile sonuçlanması veya her hâlükârda menfi gelir-gider farkının toplam aktif değerlerin yüzde onuna tekabül etmesi veya borç ödemede ve giderlerin karşılanması sorun yaşanması durumlarında, kooperatifin varlığını, gelişmesini ve devamını tehlikeye düşüren sebeplerin erken teşhisi, gerekli önlemlerin alınması ve riskin yönetilmesi amacıyla derhal uzmanlardan bir komite kurmak ve komitenin sağlıklı bir şekilde çalışmasını sağlamak üzere her türlü tedbiri almakla yükümlüdür.

(2) Uzmanlar komitesi; en az iki yıllık yüksek öğretim kurumlarından mezun, muhasebe ve finansman, borç ve risk yönetimi, inovasyon, araştırma ve geliştirme (AR-GE), ürün işleme ve pazarlama, ürün ticareti, kooperatifçilik, stok yönetimi, borsacılık, tanıtım, insan kaynakları, iş ve ürün tasarımı gibi alanlarda en az 6 (altı) yıl çalışma deneyimi olan kişiler arasından seçilen iki ila beş kişiden teşkil edilir. Uzmanlar komitesi oluşturulurken, kooperatifin varlığını ve faaliyetlerini olumsuz yönde etkileyen sorun alanlarındaki yukarıda tanımlanan uzman ve teknik kişilere öncelik verilir.

(3) Uzmanlar komitesi, çalışmalarını bir ay içinde tamamlar ve çalışma sonuçlarını bir rapor halinde sunar. Bu sürenin yetmemesi halinde, bir defaya mahsus olmak üzere bir ay daha ek süre verilir.

(4) Uzmanlar komitesi raporunda, durum ve sorun tespitlerine, sorunlara yol açan iç ve dış etkenlere, sorunların çözümüne ve kooperatifin varlığını ve faaliyetlerini geliştirmeye yönelik alternatifli tedbir önerilerine mutlaka yer verilir.

(5) Kooperatif birliğe bağlı ise, uzmanlar komitesi birlik tarafından teşkil edilir. Bu şekilde teşkil edilen komite, uzmanlar komitesi kurulmasını gerektiren kriterlerin varlığı halinde, kooperatifle ilgili olarak da çalışma yürütür. Kooperatifler uzmanlar komitesi kurulmasını gerektiren şartların ortaya çıktığı hususunu yönetim kurulu kararı ile birliğe bildirir. Birliğin re'sen ya da kooperatifin talebi üzerine uzmanlar komitesini kurmaması halinde, uzmanlar komitesinin kurulmasını gerektiren şartların ortaya çıktığı ilgili Kooperatifte yönetim kurulu bu konuda karar verebilir.

(6) Uzman komitesi ister kooperatif, isterse birlik tarafından oluşturulsun, komitenin hazırladığı rapor, düzenlenmesini takip eden ilk genel kurul toplantısında, gündemde olmasa bile ayrı bir gündem maddesi olarak görüşülür. Genel kurulda, kooperatifin varlığını ve faaliyetlerini geliştirip sürdürmesi için gerekli telafi edici tedbirlere ilişkin kararların alınması zorunludur.

(7) Kooperatif yönetim kurulu ve her kademedeki personeli, uzmanlar komitesinin çalışmaları sırasında bilgi ve belgeleri zamanında, doğru ve eksiksiz olarak vermek, komite çalışmalarına yardımcı olmak, komiteyi doğru yönlendirmek zorundadır.

Birlik genel kuruluna katılacak temsilcilerin görev süresi ve nitelikleri

MADDE 88- (1) Kooperatif birliğe bağlı ise, Birliğin genel kuruluna katılacak temsilcileri hakkında Birlik anasözleşmesinde yer alan hükümler uygulanır.

Muafiyet ve istisnalar

MADDE 89- (1) Kooperatif; 4572 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinde yazılı her türlü vergi resim, harç ile gelir ve kurumlar vergisinden müstesnadır.

(2) 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa göre yapılacak tevkifat hükümleri ile katma değer vergisi hükümleri saklıdır.

(3) Kooperatifin ortak dışı işlemlerinden elde edeceği gelir-gider farkları ayrı bir hesapta takip ve tespit edilerek vergi kanunları hükümlerine göre vergilendirilir.

(4) Kooperatifin ortaklarından aldığı ürünleri niteliğinde değişiklik olmayacak şekilde ilk işleme tesislerinde işleyerek üçüncü kişilere satması ortak içi işlem sayılır.

(5) Kooperatif ve bağlı olduğu Birliğin, birbirleri ve ortakları ile üretim girdisi temini ve ürünlerin değerlendirilmesi amacıyla yaptıkları her türlü muameleden borsa tescil ücreti alınmaz.

Üretim faaliyetleri ile ilgili ihtiyaçların karşılanması

MADDE 90- (1) Kooperatif, ortakların ve gerektiğinde ortak olmayan üreticilerin tarımsal üretim faaliyeti ile mesleki faaliyetleri ve geçimlerine ilişkin her türlü üretim araç ve gereçleri ile diğer ihtiyaç maddelerini tedarik ederek ve/veya üreterek karşılayabilir.

(2) Kooperatif birliğe bağlı ise birliğin bu konudaki çalışmalarına katılarak müşterek menfaatleri doğrultusunda hareket eder.

Mutlak rehin hakkı

MADDE 91- (1) Ortakların, kendilerine açılacak kredi ve verilecek avanslara mesnet olarak gösterdikleri ürünleri, hayvanları ve üretimleri ile ilgili her türlü makine ve araçları üzerinde Kooperatifin mutlak rehin hakkı vardır.

Ortak borçlarının ertelenmesi

MADDE 92- (1) Deprem, kuraklık, don , yangın, su baskını ve dolu gibi afetler veya bitkisel ve hayvansal hastalıklar yüzünden ürünün en az üçte birinin hasar görmesi nedeniyle gününde tahsil edilemeyen alacaklar, paranın Birlik kaynağı olması halinde birlik yönetim kurulunca tespit edilecek esaslara göre, her ortağın durumu ayrı ayrı incelenerek en çok iki yıla kadar ertelenebilir.

Alacakların tahsili

MADDE 93- (1) Kooperatifin ortaklar ve üçüncü şahıslar üzerindeki alacaklarının tahsil edilmesi ve bu amaçla gerekli tedbirlerin alınması, yönetim kurulu ve kooperatif müdürüne ait sorumluluklardandır.

(2) Ortakların, Kooperatife olan borçlarını ürünlerinin satış bedelinden ödemeleri esastır.

Çalışma programı ile çalışma politikası ve strateji belgelerini hazırlama zorunluluğu

MADDE 94- (1) Kooperatifin ürün alımı, alınan ürünlerin değerlendirilmesi, yatırım ve kredi, personel istihdamı, gayrimenkul işlemleri, imalat ve inşaat işleri gibi önemli bütün iş ve işlemleri, hazırlanan kısa-orta-uzun vadeli çalışma programı, politika ve strateji belgelerine uygun olarak yürütülür.

(2) Çalışma programı, politika ve strateji belgeleri, müdür tarafından hazırlanarak yönetim kurulu kararına sunulur. Yönetim kurulunca karara bağlanan bu belgeler, genel kurulun onayı ile uygulamaya konulur. Genel kurul tarafından verilen yetkiler çerçevesinde, Kooperatif ve sektörde, ekonomide, iç ve dış piyasalardaki gelişmelere göre bu belgeler yönetim kurulu kararıyla revize edilebilir.

(3) Çalışma programı, politika ve strateji belgelerinde yer verilen faaliyetler ve hedefler, genel kurulca onaylanan yıllık çalışma programları ve bütçelerle gerçekleştirilir.

(4) Kooperatif birliğe bağlı ise, bu program ve belgeler hazırlanırken, Birliğin belirlediği ilke ve esaslar dikkate alınır. Birlik, program ve belgelerin hazırlanmasında Kooperatife gerekli desteği sağlar.

(5) Çalışma programı, politika ve strateji belgelerinde aşağıdaki unsurlara yer verilir:

a) Kooperatifin durum analizi,

- b) Kooperatifin genel amaç ve vizyonu,
- c) Kooperatifin stratejik hedefleri,
- ç) Bu hedefleri gerçekleştirmeye yönelik kısa-orta-uzun vadeli program, politika, eylem ve çalışma planları,
- d) Eylem ve çalışma planlarını gerçekleştirmede kullanılacak ve/veya yararlanabilecek mali ve diğer imkan ve araçlar,
- e) Tahmini gerçekleştirme takvimi,
- f) Performans değerlendirme ve ölçme kriter ve hedefleri,
- g) Uygulamayı izleme ve değerlendirme mekanizmaları,
- ğ) Diğer hususlar.

Kooperatifin giderlere katılma payı isteme hakkı

MADDE 95- (1) Kooperatif, genel kurul kararıyla, genel kurulca yetkilendirilmesi halinde yönetim kurulu kararıyla, ortaklara ve diğer üreticilere verdiği hizmetler karşılığında, hizmet bedeli veya gider katılım payı alabilir.

(2) Birlik tarafından, Birliğin nam ve hesabına ya da Birliğin talimatları doğrultusunda ürün alımı dahil yürüttüğü faaliyetler ve sağladığı hizmetler karşılığında, Birlik genel kurul kararıyla, genel kurulca yetkilendirilmesi halinde birlik yönetim kurulu kararıyla, Kooperatife hizmet bedeli veya gider katılım payı ödenebilir.

(4) Kooperatife veya Birliğe ödenecek hizmet bedeli veya giderlere katılma payı belirlenirken, hakkaniyet ve eşitlik ilkeleri ile yürütülen faaliyet ve sağlanan hizmetlerin mahiyetinin gözetilmesi zorunludur. Hizmet bedeli veya giderlere katılma bedeli ile hizmet arasında denge kurulur.

Uygulanacak hüküm ve ilkeler, bilgi ve belge verme zorunluluğu

MADDE 96- (1) Bu anasözleşmede açıklık olmayan hallerde sırasıyla 4572 sayılı Kanun, 1163 sayılı Kanun ile 6102 sayılı Kanunun anonim şirketlere ait hükümleri uygulanır.

(2) Kooperatif, Bakanlığın, kanunların emredici hükümlerine ve 4572 sayılı Kanunun amacına aykırı olmamak şartıyla, kooperatifin çalışmalarına ilişkin gerekli gördüğü konularda yaptığı düzenlemelere ve belirlediği kurumsal yönetim ilkelerine uymak zorundadır.

(3) Kooperatif, Bakanlık tarafından istenilecek bilgi ve belgeleri doğru, eksiksiz ve süresi içinde vermekle; oluşturulan elektronik veri tabanlarına Bakanlıkça istenen verilerin girişini sağlamakla yükümlüdür.

Ek ödeme yükümlülüğü

GEÇİCİ MADDE 1- (1) 4572 sayılı Kanunun geçici 3 üncü maddesinin yayımı tarihi (11/4/2013 tarihi) itibarıyla kooperatifin kesinleşmiş en son bilançosundaki açıkları yedek akçelerden ve fonlardan karşılanamadığı takdirde, bu bilanço açıklarını kapatmak üzere ve bilanço açıklarıyla sınırlı olmak kaydıyla ortaklara, en fazla sermaye taahhüt tutarları kadar, ek ödeme yükümlülüğü getirilir. Ek ödeme yükümlülüğü, ortaklığın çıkma veya çıkarılma nedeniyle sona ermesi hallerinde ödenecek sermaye paylarından düşülür ve çıkma veya çıkarılma sırasında ödenmiş sermaye payını aşan ek ödeme tutarı tahsil edilir. Ölüm nedeniyle ortaklık sona ermiş ise, ek ödeme yükümlülüğünün tahsili iade edilecek sermaye payı ile sınırlı tutulur.

(2) Ortak başına tekabül eden ek ödeme tutarı aşağıdaki fıkraya göre hesaplanan paylardan oluşur. Hesaplanan bilanço açığı payının, ortağın sermaye taahhüt tutarını aşması durumunda, ek ödeme yükümlülüğü ortağın sermaye taahhüt tutarı ile sınırlandırılır.

(3) Ortak içi işlemlerden doğan bilanço açıkları, bilanço açığının ortaya çıktığı dönemde ortakların Kooperatife teslim ettikleri ürün tutarları ile orantılı olarak, ortak dışı işlemlerden doğan bilanço açıkları ise ortakların sermaye taahhüt paylarıyla orantılı olarak ortaklar arasında pay edilir.

(4) Kooperatifin gelir-gider müspet farkları nedeniyle bilanço açıkları ve ek ödeme ihtiyacı azalmış ise, bu madde uyarınca getirilen ek ödeme tutarları, her yıl, aynı usul ve esaslara göre güncellenir. Ek ödemelerin tahsili bu güncel tutarlar üzerinden yapılır. Ortaklara, güncellemeler nedeniyle ilave ek ödeme yükümlülüğü getirilemez.

(5) Ek ödeme tutarları kooperatif gelir hesapları ile ilişkilendirilmeksizin bilançonun pasifinde özel bir fon hesabında izlenir ve bu fon hesabında izlenen tutarlar kooperatifin bilanço açıklarının kapatılmasında kullanılır.

Kooperatiflerin İyileştirilmesi Programı ve tahsilinden vazgeçilen borçlar

GEÇİCİ MADDE 2- Kooperatif birliğe bağlı ise, birlik tarafından, bağlı kooperatiflerin durumlarının iyileştirilmesi, etkin ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulması amacıyla; mevzuata, anasözleşmelere ve genel kabul görmüş kooperatifçilik ilkeleri ile varsa Bakanlıkça belirlenen kurumsal yönetim ilkelerine uygun olarak hazırlanan “Kooperatiflerin İyileştirilmesi Programı” çerçevesinde, Kooperatif için de, eğer ihtiyaç var ise, Kooperatifle müşterek olarak bir “Kooperatif İyileştirme Programı” oluşturulur ve bu konularda Kooperatif Birlikle işbirliği içinde hareket eder.

(2) Kanununun geçici 5 inci maddesi uyarınca; varsa Kooperatifin birliğe olan borçlarından mahsup edilen veya tahsilinden vazgeçilen tutarlar, kurum kazancına dahil edilmez, kooperatif gelir hesapları ile ilişkilendirilmeksizin bilançonun pasifinde özel bir fon hesabında izlenir ve bu fon hesabında izlenen tutarlar kooperatifin gelir-gider menfi farklarından mahsup edilebilir. Bu mahsuplar sonucu kalan tutarlar kooperatifin özel fon hesabında tutulmaya devam olunur.

(3) Özel fon hesabı tutarlarının herhangi bir suretle işletmeden çekilmesi, sermayeye ilave dışında başka bir hesaba nakledilmesi, ortaklara dağıtılması veya işletmenin tasfiyesi, devredilmesi, bölünmesi hallerinde söz konusu tutarlar ilgili dönem kazancı ile ilişkilendirilmeksizin bu dönemde vergiye tabi tutulur.

Geçiş süreci

GEÇİCİ MADDE 3- (1) Bakanlığın örnek anasözleşmeleri yayımlandığı tarihteki mevcut Kooperatiflerde uygulanmak üzere, anasözleşmenin;

a) 43 üncü maddesinde yer alan yönetim kurulu üyelerinin sayılarına ve görev sürelerine ilişkin hükümler, ilk yönetim kurulu seçimlerinden,

b) 52 nci maddesinde yer alan yönetim kurulu üyelerinin ücretlerine ilişkin hükümler ile 43 üncü maddedeki müdür veya vekilinin yönetim kurulu üyesi olmasına ilişkin hükümler ve yönetim kurulu üyesi sıfatı ile müdür için öngörülen görev ve sorumluluk hükümleri, 11/4/2013 tarihinden sonra yönetim kurulu için seçim yapılmamış ise, ilk yönetim kurulu seçimlerinden,

c) Birlik anasözleşmesinin 22 nci maddesinde yer alan temsilcilerin sayıları ve hesaplama şekline ilişkin hükümler ile maddenin beşinci fıkrasında yer alan “göreve seçildikten sonra, görev süresi içinde Birliğe ve ortağı olduğu Kooperatif ile bunların % 50’den fazla hissedarı oldukları şirketlere alınacak personel ile eş ve ikinci dereceye kadar kan ve kayın hısımların olmamak şartını taşımaları gerektiği” koşulu, mevcut temsilcilerin görev sürelerinin sona ermesini takiben yapılacak ilk temsilci seçimlerinden, itibaren uygulanır.

(2) İlk yönetim kurulu seçimlerine kadar, yönetim kurulu üye sayısını artırmak için kısmi seçim yapılamaz.

(3) Kooperatif müdürü 11/4/2013 tarihinden önce atanmış ise, 53 üncü maddenin ikinci fıkrasındaki en az dört yıllık yükseköğrenim görmüş olma şartı, mevcut müdür için bu görevi sora erene kadar uygulanmaz.

(4) Mevcut ortaklar, ortaklık payından doğan ve henüz ödenmeyen sermaye taahhüt borçlarını 11 inci maddenin üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarına göre yerine getirir. 10 uncu maddenin beşinci fıkrası hükmü mevcut ortaklar hakkında da uygulanır.

(5) Bu anasözleşmenin intibakından önce ölen ve henüz ortaklık payı ile ilgili olarak hesaplaşmaya gidilmeyen ortakların ortaklık payları, intibak tarihinden itibaren bir yıl içinde 12 nci maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre mirasçılardan birine devredilebilir.

(6) Bu anasözleşme uyarınca çıkarılması gereken yönetmelikler, intibak tarihinden itibaren en geç altı ay içinde hazırlanır ve ilk genel kurul toplantısında onaylanarak uygulamaya konulur. Bu tarihe kadar yönetmeliklere konu iş ve işlemler, 4572 sayılı Kanuna aykırı olmamak üzere, halihazırdaki uygulamalar çerçevesinde yürütülür.

(7) Bu anasözleşmedeki genel kurul kararıyla doldurulması gereken “...” şeklindeki boşluk maddeleri, yönetim kurulunca intibak kararı alınırken Kooperatif anasözleşmesinin mevcut haline veya intibak süresi içinde genel kurul toplantısı yapılmış ve anasözleşmelerin genel usullere göre yapılan değişiklik prosedürüne göre boşluk maddeleri değiştirilmiş ise, bu son değişiklikler dikkate alınarak doldurulur. 10 uncu maddenin beşinci fıkrasındaki boşluk ise, anasözleşmelerde genel usullere göre yapılan değişiklik prosedürüne göre intibak süresi içinde veya daha sonra yapılacak ilk genel kurul toplantısında karara bağlanır ve maddeye ilave edilir.

İlk yönetim kurulu üyeleri

GEÇİCİ MADDE 4- (1) İlk genel kurul toplantısına kadar görev yapmak üzere, aşağıdaki kurucu ortaklar yönetim kurulu asıl ve yedek üyeliklerine seçilmişlerdir.

Asıl Üyeler

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

Yedek Üyeler

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

Kurucular

GEÇİCİ MADDE 5- (1) Aşağıda isimleri, adresleri ve tediye ettikleri sermaye payları ile Türkiye Cumhuriyeti kimlik numaraları ve imzaları bulunan;

a) Kurucu ortaklar, bu anasözleşmenin 14 üncü maddesinde belirtilen ortaklık şartlarını taşıdıklarını,

b) İlk yönetim kurulu üyeleri, anasözleşmenin 44 üncü maddesinde belirtilen seçilme şartlarını taşıdıklarını,
beyan ederler.

Sıra No	Adı ve Soyadı, T.C. Kimlik Numaraları	Doğum tarihi	İş Adresi	Konut Adresi	Taahhüt edilen ve ödenen sermaye	İmza Mühür
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						

17						
18						
19						
20						
21						
22						
23						
24						
25						
26						
27						
28						
29						
30						

NOTER